Authorized by — Lizenz — Izdošanas atļauja: ICD-OMRG :: Atbildīgais redaktors — Editor in-Chief: Kārlis Rabācs, vietnieks: Aleksandrs Liepa, redakcijas sekretārs: Maksis Čullītis; redaktori: Andrējs Rudzis (Minchenē), Harijs Mindenbergs (Eslingenā), Arnolds Šmits (sports), Zigurds Bārda (tehniskais iekārtojums)

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 10 (17)
Piektdien, 1947. g. 7. II.
Iznāk otrdienās un piektdienās :: Izdevējs: Bavārijas apgabala latviešu komitejas uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa:: Redakcija: Günzburg/D., Bürgerm. te. - Landmann - Pl. 7, t. 92 :: Printed by Schwäb. Volksblatt, Günzburg/Don., Bürgerm. - Landmann-Pl. 7:: Metiens — Circulation: 1000

PLĀNI PAR DP UZŅEMŠANU

EIROPĀ STEIDZAMI JĀIZŠĶIR 1.250.000 CILVĒKU LIKTENIS

Reuters ziņo, ka Anglijas valdība uzdevusi savam pārstāvim UN Ķedogenam parakstīt starptautiskas bēgļu organizācijas IRO dibināšanas aktu. Līdz ar to no organizācijas darbības uzsākšanai nepieciešamajiem 15 valstu parakstiem līdz šim savākti 10. Anglijas neizprotamā vilcināšanās bija radījusi nopietnas bažas par IRO likteni, un, kā izteicās „Daily Mail" speciālkorespondents, dažuviet jau esot sākušas rasties šaubas par organizācijas darbības uzsākšanu. No lielvalstīm IRO statūtus bija parakstījušas vienīgi ASV, pie kam parakstam arī vēl vajadzīga senāta ratifikācija.

Laiks, kad UNRRA izbeidz savu darbu — 30. jūnijs — vairs nav tālu, un Eiropā pēc „Daily Mail" ziņām ir vēl 1.250.000, bet Āzijā 500.000 bēgļu un pārvietoto personu, kuru liktenis gaida steidzamu izšķiršanu. Vairums šo personu, raksta „Daily Mail", vēl dzīvo nometnēs slēgtos apstākļos. Svarīgākais iemesls, kādēļ IRO lieta kārtojas tik gausi, ir tas, ka lielvalstis nav vienis prātis par „bēgļu" un „pārvietoto personu" jēdziena definīciju.

IRO organizācijas komisijas sanāksme paredzēta 11. februārī Ženevā, bet Elionora Ruzvelte UN sanāksmē norādījusi, ka komisija neuzsāks rīkoties, iekams nebūs skaidrs, ka IRO vispār nodibināsies.

„Stars and Stripes" 4. februārī sniedz UP ziņu, ka amerikāņu pilsoņu DP lietu komitejas priekšsēdētājs Irls Herisons pieprasījis 100.000 Eiropas DP ielaišanu ASV nākošo četru gadu laikā. Herisons atzīst, ka pašreiz emigrācijas jautājumu stipri sajaukusi „viltojumu kampaņa". Viņa vadītā komiteja pieprasīšot kongresa pašreizējā sesijā atļaut minētajiem 100.000 DP iecelot ārpus kārtējas kvotu sistēmas. Komitejas priekšsēdētāja vietniekos ir arī Elionora Ruzvelte un bij. UNRRAs ģenerāldirektors Lēmans.

ASV ģenerālprokurors Klarks paziņojis, ka pagājušā gadā no maija līdz decembrim ASV iecelojuši pavisam 5600 DP. Kvotu sistēmas ietvaros iecelojušo ārzemnieku skaits pēdējā pusgadā bijis caurmērā 4500 personu mēnesī.

AP ziņo, ka kongresa deputāts Milers pieprasījis, lai kongress izmeklē imigrācijas jautājumu. Viņš apgalvojis, ka ASV „legāli vai nelegāli" šā gadu iecelojot miljons cilvēku.

DENA ziņo, ka no Frankfurtes uz Brēmeni nogādā ap 1700 DP un ASV pilsoņu, kas brauks tālāk uz ASV 7. un 15. februārī.

„New York Herald Tribune" ziņo, ka 2100 menonitu sektes DP no Brēmenhāfenes dodoties uz Paragvaju. Tas esot pirmais no paredzētajiem šīs reliģiskās sektes organizētiem izceļotāju transportiem. Izceļotājus atbalsta un financē menonitu centrālā komiteja Pensilvanijā. Izceļotāji pievienosies lielai menonitu kolonijai Paragvajā. Paragvajas valdība atļāvusi tur apmesties ikvienam menonitu bēglim no Eiropas.

Kāds stāvoklis ir iecelošanā ASV kārtējās kvotes robežās, to rāda AP pārskats par kvotu izmantošanu. Pēc aģentūras vērtējuma varot paiet 10 gadu, līdz eiropietis, kas vēlas iecelot ASV, iegūst vīzu. Piemēram, Atēnās uz katru nākošā gada brīvo vietu reģistrējušies 100 kandidātu. Nemaz nerunājot par tiem, kas vēlētos kļūt par emigrantiem, aizjūrā paliekot vēl ap 30.000 ASV pavalstnieku, kurus turp aizskalojis karš. Tiem arī būšot jāgaida gads vai divi. Romā kādam ASV pilsonim konsulātā pateikts „pienākt pēc gada," bet Varšavā par šādu terminu min 15 mēnešus. No visas 153.879 personu lielās kopkvotes pirmajā pēckara budžeta gadā bija atļauts izmantot tikai 40.000, un ap 60.000 paredzama šī iespēja šinī budžeta gadā, kas beidzas 30. jūnijā.

Daļa DP meklē iespēju izceļot no Vācijas darbā uz citām Eiropas valstīm, vispirmā kārtā uz Angliju. Daļai tas arī izdodas, Anglijā atrod darbu arī lielāks skaits latviešu jaunavu par kopējām un apkalpotājām slimnīcās. Bez tam uz darbu Anglijā gaida 42.000 poļu, bij. Andersa armijas karavīru, no kuriem 2100 jau novietoti civīlos darbos. Panākta vienošanās par poļu nodarbināšanu lauksaimniecībā, ogļraktuvēs, būvniecībā un dažādās citās rūpniecības nozarēs. Darba ministrs Izaks vēl paskaidrojis, ka vairāk nekā 7000 personu pieņemtas darbā mājsaimniecībās un ka valdība apsverot iespēju mazināt darba roku trūkumu ar DP uzņemšanu Anglijā.

NYHT, DM, DENA, Stars and Stripes

Paplašina iesaistīšanu darbā

DP iesaistīšana darbā angļu joslā arvien paplašinās. Šinīs dienās meža darbus sāka arī vairums Hallendorfas nometnes iemītnieku. Saņemtas ziņas, ka februārī strādnieku skaitu par 1500 paredzēts palielināt arī Hamburgas būvdarbos. Jaunajiem strādniekiem telpas iekārtos pilsētas centra barakās, kur līdz šim dzīvoja baltiešu studenti, kas janvāra otrā pusē pārvietoti uz Pinnebergu.

800 vīru joprojām strādā CCG būvlaukumā, Hamburgā. Lielā sala dēļ darbus bijusi spiesta pārtraukt vienīgi betonētāju grupa, jo, trūkstot akmeņoglēm un koksam, betons nesacietē, bet sadalās. Arī pārtraukuma laikā strādnieki saņem visas paredzētās papildu devas.

Darbu pārtraukuši, iebilzdami pret salam nepiemērotajām mītnēm, strādnieki, kas iesaistīti ostas darbos. Viņi joprojām dzīvo skārda barakās, kas nav izturīgas pret temperatūras maiņām.

Apkures ziņā nav apskaužams stāvoklis arī dažās ziemeļu apgabala DP nometnēs. Centrālās apkures ierīces praktiski nedarbojas, bet malkas kurināšanai trūkst vai arī nav attiecīgo ierīču. Tāpat lielas grūtības ir ar elektriskās strāvas ierobežojumiem un gāzi.

Kā dzird, tad paredzēti arī jauni pārkārtojumi pārtikas papilddevu un cigarešu sadalē. DP pārstāvji lūguši UNRRAs iestādes, lai šos pārkārtojumus mīkstinātu.

E. R.

POLIJAS ZEMNIEKU PARTIJAS MINISTRI ATKĀPSIES

Mikolaičiks paziņojis, ka viņš un divi citi viņa partijas pārstāvji, kas ir ministri Polijas pagaidu valdībā, no saviem posteņiem atteiksies pirms jaunā parlamenta sanākšanas uz pirmo sesiju, lai ar to demonstrētu pret negodīgām vēlēšanām. Zemnieku partija pati tomēr parlamentu neboikotēšot, un 28 partijas deputāti piedalīšoties sesijā.

Kāds Polijas ārlietu ministrijas pārstāvis izteicis „izbrīnu" par Vašingtonas deklarāciju, ka Polija nav izpildījusi Jaltas un Potsdamas nolīguma prasību par brīvām vēlēšanām. Polija cerot, ka ASV ārlietu ministrija drīz uzzināšot īstenību.

Palestīnā draud izsludināt kara stāvokli

ULTIMĀTS ŽIDU ORGANIZĀCIJĀM

Žīdu pagrīdes organizāciju terroram Palestīnā arvien pieaugot, Anglijas valdība nolēmusi sākt enerģisku pretestību, ko liecina rīkojums par Anglijas pavalstnieku ģimeņu piespiedu evakuāciju un žīdu centrālajai organizācijai „Jewish Agency" iesniegtie divi ultimāti — līdz nākošai pirmdienai panākt pilnīgu sadarbību ar angļu armiju un policiju vai arī rēķināties ar kara stāvokļa izsludināšanu Palestīnā.

Visi angļu ierēdņi, policisti un karavīri savākti noteiktos stingri apsargātos novietojumu rajonos, liekot tiem atstāj privātos dzīvokļus. Kazarmās savāktas sievietes un bērni un iesākta to evakuācija lidmašīnās uz Kipru, Ēģipti un citām vietām. Visas, apm. 500 ģimenes, paredz no Palestīnas izvākt vēl šonedēļ. Arī angļu avīžu korespondentiem ieteikts nekavējoties atstāt Palestīnu. Esot iespējama arī korespondentu piespiedu izraidīšana, jo iestādes paredzot izvākt no Palestīnas visus Anglijas pavalstniekus, kas tur nav tieši nepieciešami. Angļu veikalnieki protestējuši pret piespiedu evakuāciju. Žīdi par šo angļu valdības soli nepatīkami pārsteigti, bet arabi to apsveic. ASV ģenerālkonsuls saņēmis Vašingtonas norādījumu, ka apm. 4900 ASV pavalstniekiem evakuācija nav obligāta. Daļa amerikāņu tomēr atstājot Palestīnu brīvprātīgi.

Iespējams, ka nāves soda izpildīšanu notiesātajam žīdu terroristam Gruneram pagaidām atliks, jo sagaida, ka viņa pakāršana dotu signālu terroristu sacelšanās vilnim. Angļu prasība par pilnīgu sadarbību arī nozīmē, ka „Jewish Agency" jāizdod visi tai zināmie „Irgun" un „Stern" terroristu grupu biedru vārdi. Grunera apžēlošanas lūgums noraidīts. Pēc virsrabīna aicinājuma tūkstošiem žīdu devās uz Raudu mūri un sinagogām vaimanāt un izlūgties Dieva žēlastību.

Karstās debatēs Anglijas apakšnamā Vinstons Čerčils ierosināja atteikties no Palestīnas mandāta un nodot to UN, ja valdība citādi nespēj ar stāvokli tikt galā. Iztirzājot Palestīnas problēmu un tās dziļākos cēloņus, franču publicists Viņāns laikrakstā „Tribune des Nations", starp citu, izsaka īpatnējo domu, ka angļiem, kam ir ārkārtīga interese par naftu Tuvajos austrumos, vienīgais sabiedrotais tur esot — žīdi. Nemieri Palestīnā kavējot amerikāņu konkurences nodomu reālizēšanu un atļaujot angļiem turēt Palestīnā stiprus militārus spēkus. Angļi tur baidoties no citu ārzemnieku konkurences, it īpaši no padomju iefiltrēšanās.

DM, NYHT

MARŠALS CEĻĀ UZ MASKAVU apmeklēs VĀCIJU

Prezidents Trumens preses konferencē paskaidrojis, ka „loti priecātos satikties ar Etliju un Staļinu Vašingtonā." Viņš paskaidrojis to, atsaukdamies uz Staļina izteicienu sarunā ar Eliotu Ruzveltu. Staļins teicis, ka cerot ne tikai uz vienu, bet vairākām „3 lielo" tiešām apspriedēm tuvākā nākotnē. Trumens piebildis, ka viņam nav zināmi plāni šādai sanāksmei, un pasvītrojis, ka nedomājot, ka šādu apspriežu dēļ viņam būtu jābrauc projām no Savienotām Valstīm.

ASV ārlietu ministrs Maršals paziņojis, ka personīgi piedalīsies Maskavas konferencē, un pavēstījis padomju valdībai, ka viņu pavadīs apm. simts padomdevēju. Bez tam padomju valdībai paziņots, ka, neskaitot laikrakstu pastāvīgos pārstāvjus, Maskavā iecelošanas vīzas Krievijā jau pieprasījuši 73 žurnālisti. Nav vēl skaidrs, vai Maskavas konferencē piedalīsies republikāņu senātors Vandenbergs un demokrātu senātors Konolijs, kas pavadīja ārlietu ministru Bērnsu iepriekšējās apspriedēs.

Vēstījumā, kas nolasīts Atlantiksitijas žīdu arodbiedrību komitejas sapulcē, Maršals izteicies: „ASV politika ir — kopā ar citām nācijām rūpēties par Eiropas pārvietoto personu patrināšanu." Maršals vēl piebildis, ka ASV jau mudinājušas pārējās nācijas uz sadarbību šinī jautājumā un to darīšot arī turpmāk.

„New York Herald Tribune" ziņo, ka Maršals pirms došanās uz Maskavu apceļošot ASV okupācijas joslu Vācijā, Austriju un arī Berlīni. ASV esot ieinteresētas, lai miera līgumu ar Austriju izstrādātu un parakstītu pēc iespējas drīz.

INS ziņo, ka Maršals plāno Maskavas konferencē vēlreiz pārrunāt Potsdamas nolīguma izpildīšanu, jo ASV valdība neesot apmierināta ar to, kā Padomju Savienība iztulko dažus šī nolīguma pantus. Visvairāk ASV esot nemierā ar to, ka krievu un franču nostājas dēļ joprojām nav panākta Vācijas saimnieciska apvienošana. Otrkārt, esot jārunā ar Padomju Savienību par Korejas jautājumu, jo ASV paliekot pie norunas, ka šai valstij jābūt brīvai un neatkarīgai. Treškārt, esot jāpārrunā nesen notikušās parlamenta vēlēšanas Polijā. Pēc ASV domām tās neesot notikušas saskaņā ar Potsdamas nolīgumā paredzēto brīvību poļu tautai pašai izraudzīt savu valdību.

„New York Herald Tribune" tevadrakstā komentē Maršala lēmumu pašam doties uz Maskavu. Ilgu laiku esot domāts, ka Maršals paliks Vašingtonā un ļaus Maskavas sarunās piedalīties savam vietniekam. Zināmas aprindas pat esot cerējušas, ka tas tā notiks. Maršalam esot bijis ļoti maz laika sagatavoties Eiropas problēmu apspriešanai, bez tam esot daudz jautājumu citās sfairās, kur vajadzīgi steidzīgi principiāli lēmumi. Maršalam esot arī jāpūlās, lai kongress jaunajā sastāvā saskaņotu ASV ārlietu politiku. Laikraksts tomēr apsveic Maršala izšķiršanos, jo uzskata apspriedes Vācijas jautājumā par vissvarīgāko uzdevumu ASV ārpolitikā. Arī republikāņu pārstāvis, ko min par Vandenberga atvietotāju Maskavas konferencē, Dells izteicies: „Vācijas jautājuma kārtošana ir Eiropas jautājuma kārtošana. Un Eiropa ir lielākais un bīstamākais kara sārts pasaulē." Laikraksts no savas puses piebilst, ka Vācijā ASV intereses visvairāk saduras ar Padomju Savienības politiku.

Viljems Širers kādā citā tā paša laikraksta numurā ievietojis plašu pārskatu par Maršala darbību un politiskiem uzskatiem. Starp citu, viņš aizrāda, ka Maršals bijis tas, kas Teheranas konferencē visasāk noraidījis Čerčila plānu sākt sabiedroto invāziju Balkānos. Čerčils bijis ieinteresēts apstrīdēt Padomju Savienības kontroles tiesības Balkānos un Dienvideiropā. Maršals gribējis, lai Hitlera Vāciju sakauj visātrākā veidā ar vismazāk upuriem. Šīs noteiktās nostājas dēļ Maršals neesot kļuvis angļu un amerikāņu invāzijas karaspēka virspavēlnieks, jo Čerčils negribējis viņa iecelšanu šai postenī atzīt. (18. janvārī Ņujorkā runādams, ASV finanču ministrs Harimens tomēr atsaucis ziņas, ka Čerčils būtu pretojies Maršala iecelšanai par virspavēlnieku).

Maršals, tālāk raksta Širers, nesimpatizējot arī Čerčila pūlēm pēc kara organizēt pārējās pasaules pretestību Padomju Savienībai. No otras puses gan neesot arī nekādu pazīmju, ka Maršals, būdams ārlietu ministrs, lūkotu „pieglaimoties" krievlem. Viņa labās attiecības ar Staļinu un krievu militāriem vadoņiem, kas radušās Teheranas konferences laikā, Maskavas konferencē varot viņam tikai palīdzēt.

Kā teikts, jautājums, vai uz Maskavu brauks arī republikāņu ārpolitiskais līderis Vandenbergs, vēl nav izšķirts. „Washington Post," par šo jautājumu rakstot, izsakās, ka atbildīgā republikāņu politika piedalīšanās Maskavas apspriedēs būtu liels atbalsts Maršalam. Bet tieši tai pašā laikā Vandenbergam būtu jāpūlas arī pārliecināt savas partijas vairākumu jaunievēlētajā kongresā par saskaņotas ASV ārpolitikas svarīgumu. Viņam nebūšot viegli piedabūt citus republikāņus apstiprināt Bērnsa noslēgtos miera līgumus ar Vācijas vasaļvalstīm. Svarīgi esot arī, lai Vandenbergs pats piedalītos kongresa pārrunās par starptautiskās palīdzības turpināšanu. Republikāņi vispār esot ļoti saimnieciski noskaņoti un gribēšot samazināt budžetu kur vien iespējams. Vandenberga vietā, saka minētais laikraksts, Maršalam līdz varētu braukt otrs republikānis — Dells, bet pats Vandenbergs tad varētu piedalīties nākošā ārlietu ministru padomes konferencē, kas, paredzams, notiks rudenī vai nākošā ziemā un kurā, domājams, būs jāpieņem galīgi lēmumi.

DENA, NYHT

Lielvalstu interese PAR POLĀRĀM TERITORIJĀM nemazinājas

BAUMAS PAR ASV INTERESĒM GRENLANDĒ UN ISLANDĒ

Dāņu laikraksts „Exstrabladet" pirms nedēļas ziņoja, ka jau divus mēnešus Kopenhagenā turpinoties sarunas starp „ieinteresētām dāņu un amerikāņu aprindām" par iespēju pārdot Grenlandi ASV. Rakstā ziņots, ka pat minēta arī salas cena — 1 miljards dolaru, kas „nav amerikāņus atbaidījusi."

„Exstrabladet" citējis arī amerikāņu laikrakstu „Time", kas esot apgalvojis, ka amerikāņu militārie speciālisti atzīst Grenlandes iegūšanu par vēlamu, ja vien tas iespējams. Dānija esot ASV parādā 70 milj. dolaru, un, lai gan par šo naudu var uzbūvēt pat vienu lielu lidmašīnu bazes kuģi, parāda atmaksāšana tomēr varot sagādāt Dānijai lielas grūtības. Noslēgumā „Exstrabladet" vēl piebilst, ka esot sagaidāmi šīs ziņas atsaukumi, bet tas negrozīšot patiesību, ka sarunas notiek.

Pēc tam INS ziņoja, ka Dānija aicinājusi Norvēģijas valdību uz slepenu apspriedi, lai izšķirtu strīdīgo suverenitātes jautājumu Grenlandē, kur ASV vēlētos iekārtot militārus atbalsta punktus. Kā šo, tā iepriekšējo „Exstrabladet" ziņu Dānijas ārlietu ministrs oficiāli atsaucis. Vašingtonas ārlietu ministrijā par šīm ziņām izteikts pārsteigums. ASV uzskatot gan, ka joprojām vēl spēkā 1941. g. aprīļa līgums ar Dāniju, kas kara laikā uzticējusi amerikāņiem atbildību par Grenlandi.

Maskavas laikraksts „Izvestija" ievadrakstā izteicies, ka angļu, amerikāņu un zviedru preses uztraukums par „padomju prasībām" Špicbergenā esot bijis tikai „dūmu aizsegs, lai aizslēptu ekspansijas plānus, kādi ASV ir attiecībā uz Grenlandi." „Izvestija" citē „Time" rakstu, kurā norādīts, ka ASV vēloties Grenlandi nopirkt, un, ja dāņi to negribētu pārdot, tad amerikāņiem esot „pārliecinoši argumenti." „Izvestija" atzīmē, ka gan dāņi, gan amerikāņi šīs ziņas atsauc, bet piebilst, ka ASV flotes vadība publicējusi plānus, kas rādot, ka paredzēto atbalsta punktu tīkls ietver arī Grenlandi.

Špicbergenas jautājumā pēdējās nedēļās oficiālu lēmumu bijis maz. Anglija paskaidrojusi, ka piekrītis Špicbergenas līguma grozīšanai tikai saziņā ar visām līguma parakstītājām valstīm, bet ārlietu ministrijas pārstāvis piebildis, ka ne Norvēģija, ne Krievija vēl nav oficiāli pieprasījusi, lai līgumu groza. ASV paskaidrojusi, ka vēlas, lai to par šīm sarunām oficiāli informē. Maskavas laikraksti, par Špicbergenas sarunām rakstot, uzsver, ka Padomju Savienība savā laikā nav pastāvošā līguma izstrādāšanā pieaicināta un visām valstīm tagad jānodrošina reālās intereses. ASV, raksta „Izvestija", domājot par bazēm Grenlandē un negatavojoties atstāt arī atbalsta punktus Islandē. Otrs pasaules karš pierādījis, ka Špicbergena svarīga Krievijas ziemeļu territorijas aizstāvēšanai.

„New York Times" speciālā rakstā attēlo noskaņojumu Skandinavijā pēc paziņojuma par sarunām ar krieviem Špicbergenas jautājumā. Pati ziņa radījusi lielāko satraukumu Norvēģijā, kāds piedzīvots kopš vāciešu iebrukuma kara laikā. Skandināvi tagad gudrojot, vai krieviem nebūs vēl citu prasību. Skandināviem, izņemot varbūt dāņus, esot tradicionālas bailes no krieviem. Krievu politika pēc skandināvu domām esot tik neparedzama, ka pesimistiski noskaņoti novērotāji nebrīnītos, ja Maskava iesniegtu prasības Zviedrijai un Dānijai, lai nodrošinātu ceļus no Baltijas jūras, kaut gan pirms 8 mēnešiem, kad atsauca krievu karaspēku no Bornholmas salas, visa Skandinavija atviegloti nopūtās. Norvēģi visvairāk cerot, ka Špicbergenas jautājumu izdosies nodot UN apspriešanai, bet tie uzmanīgi vēro, cik tālu pašu zemes komūnisti atbalstīs krievus.

Otrā zemes lodes galā turpinājas Bairda ekspedīcijas darbs. Bairds paziņojis, ka 25 gadu laikā varēs izmantot Antarktikas kalnos iegūtas akmeņogles un 100 gadu laikā varēšot sākt izmantot citas šī kontinenta bagātības. Pagaidām gan ļoti nelabvēlīgo ledus apstākļu dēļ ekspedīcijas kuģiem Valzivju līcis atkal jāatstāj. 190 vīri paliks nometnē, lai turpinātu pētījumus. Marta sākumā tiem pakaļ aizbrauks ledlauzis. Līdz šim ekspedīcija zaudējusi 4 vīrus.

NYHT, DM, DENA

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 10 (17) 1947. g. 7. februārī

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Mag. hist. Vitolds Kalniņš,
Latviešu studiju fonda valdes loceklis

SVARĪGS NOTIKUMS TRIMDAS KULTŪRAS DZĪVĒ

Kad kādreiz būs jāraksta mūsu trimdas kultūras dzīves vēsture, drūma un smaga būs aina, ko iezīmēs mūsu likteņgaitas atceres lappusēs. Taču blakus tam jo spilgtāk parādīsies dažu pasākumu nozīmīgums. Tā arī pag. g. decembrī ir likts viens no mūsu trimdas izglītības un kultūras pamatakmeņiem: sava pirmā darbības gada noslēgumā LCK pieņēmusi vienu no saviem svarīgākiem lēmumiem — dibināt latviešu studiju fondu. Ar pašas LCK un Kultūras fonda pirmajām iemaksām Studiju fonds pārvērsts īstenībā.

Šai sakarā nevaram neatcerēties līdzīgus veidojumus pagātnē. Jau pag. gadsimtā 70-tos un 80-tos gados, tautas atmodas cīņu laikā mūsu pirmās biedrības, krājkases, uzņēmumi un turīgākie tautieši ar pašu ierosmi izveidoja pirmo latviešu studiju fondu. Veco, sadzeltējušo Baltijas Vēstneša un vēlāk Dienas Lapas gada gājumu lappusēs vēl glabājas nesavtīgo ziedotāju vārdi, kautrībā bieži paslēpti aiz iniciāļiem. Atsevišķie ziedojumi bija bieži vien niecīgi — dažu rubļi un kapeikas, kas tomēr atbrīvoja zemnieka dēliem ceļu uz izglītību. Arī toreiz, tāpat kā tagad, latviešu studentiem bija jāmeklē izglītības avoti svešumā — Tērbatā, Maskavā, Pēterburgā. Viņi devās pie tiem ar apziņu — asināt gara ieročus cīnai par tēvzemes nākotni. Studiju fonds bija viņu balsts un reizē cieša saite, kas tos vienoja ar visu tautu vienā cīņas un gara brālībā. Klusa, kaislīga sacensība studentu atbalstīšanā toreiz savilņoja latviešu sabiedrību. Šis pašu veidotais studiju fonds ir viena no svarīgākajām, kaut maz pieminētajām parādībām tautas atmodas laikā, kas tagad jau kluvis leģendārs kā mūsu cīņu gaišs posms.

Daudz tuvākā atmiņā mums otrs līdzīgs kultūras veidojums — 1938. g. Latvijas ministru kabineta dibinātais studiju fonds. Soreiz valsts pati nodeva fondam miljonu vērtības, kam, zināms, sekoja arī prāvi sabiedrības un uzņēmumu novēlējumi, tā ka simtiem studentu varēja saņemt pabalstus studiju nobeigšanai. Šis plašais pasākums, dodams iespēju strauji paātrināt studiju gaitu, būtu dažos gados līdz pamatiem pārveidojis visu mūsu izglītības sistēmu. Arī tas bija brīdis, kad visa tauta piedalījās mūsu izglītības celtnes veidošanā, kad students sajuta ciešas saites ar visu sabiedrību, tautu un valsti. Bet tikko sāka parādīties šī dibinājuma dziļā ietekme, kara posts to sagrāva līdz ar visu citu, kō bijām ar pūlēm un neatlaidību cēluši.

Tagad, mūsu smagajā svešniecības laikā, mūsu posta un grūtību dienās ir radies mūsu trešais studiju fonds. Būdams kādas dziļas tradicijas turpinājums, tas arī tagad klusi, ne vārdiem, bet darbiem grib būt mūsu vienotājs izglītības darbā, un tas nozīmē — vienot sīkstā ticībā nākotnei. Ja ir kaut kas, kas var apliecināt mūsu palīdzību sev, mūsu skatīšanos ne atpakaļ, bet uz priekšu — nākotnē, mūsu pretestības gribu grūtībām, kas gūlušās pār mums, mūsu ticību mūsu taisnībai — ja ir kaut kas, kas to var apliecināt, tad tās ir arī šis Latviešu studiju fonds.

Mēs ceram, ka Studiju fonds kļūs par visu mūsu trimdinieku lolojumu, ka mūs atkal savilnos klusa un cildena sacensība mūsu sagrautās izglītības celtnes atjaunošanas labā. Bez palīdzības no ārienes, pašu spēkiem un atkal svešumā mums ir jāvel akmens pie akmens pamatos, uz kuriem atkal pacelsies Latvijas izglītības ēka. Nometņu komitejām, uzņēmumiem, apgādiem, mākslinieku trupām un visiem tautiešiem, kam viņu darba alga vai ietaupījumi ļauj kaut ko atlicināt, būtu jāuzskata par goda pienākumu atbalstīt mūsu studiju fondu.

Studiju fondam jākļūst par mūsu vienības simbolu, kas rāda visas tautas brāļu līdzdalību kultūras darbā. Lai to atvieglotu, fonda noteikumi paredz, ka fonds pieņem ziedojumus ar dažādiem nosacījumiem. Dažiem tautiešiem varbūt nebūs patikami iemaksāt ziedojumus vispārējā fondā. Varbūt inženieriem būs patikamāk iemaksāt kādu summu ar nosacījumu, ka ar to pabalstāms kāds inženierzinātņu students; ārsts tāpat noteiks summu izlietot medicīnas studentu atbalstīšanai, varbūt arī vēl speciālam — piem., dziedniekam, kas speciālizējas plaušu slimībās, — un ja kaimiņu saimnieki varēs salikt kopā kādu artavu, tie to, droši vien, iemaksās fondā ar nosacījumu: kādam studentam, kas audzis mūsu pagastā. Ja sirmais ziedotājs pievienos ziedojumam arī vēstuli ar dzīves padomiem un norādījumiem jaunajam studentam — pabalsta saņēmējam, arī tas būtu teicami. Ziedotājiem ir arī tiesības piedalīties pabalstu sadalītāju stipendiju komisiju sēdēs. Ziedojumus Latviešu Studiju fondam var iemaksāt visu apgabalu latviešu komiteju kasēs tieši vai caur nometņu komitejām ar atzīmi: „Latviešu studiju fondam."

Cerēsim, ka šīs iespējas palīdzēs izvērst par dzīvu mūsu visu kopdarbības pasākumu.

Cita joslā - cita dzīve

VĒSTULE PAR ĪPATNĪBĀM FRANČU JOSLAS NOMETNĒS

Vienam otram lasītājam varbūt būs pagājusi garām nepamanīta ziņa, ka no visām okupācijas joslām Vācijā vienīgi franči savā joslā saimniekojuši ar atlikumu. Šī franču saimniekošanas māka jūtama arī DP dzīvē.

Vispirms jāzina, ka franču joslā UNRRAai ir līgums ar franču valdību par DP apgādi un visi UNRRAs sūtījumi iet caur intendantūrām. Visas vadītājas personas UNRRAs pārvaldē ir franči. Jau sen šīs joslas nometņu iemītnieki pieraduši pie vācu produktiem un gandrīz nevar vairs atcerēties, ka kādreiz arī še nonāca kāds amerikāņu sainītis. Tajā pašā laikā arī jāsaka, ka apgādē še nav nekādas vienveidības, gandrīz cik UNRRAs vienību, tik dažāda aprūpe. Piemēra dēļ minēsim, ka Ziemsvētkos UNRRAs dāvanas saņēma visi nodarbinātie, bērni un veci cilvēki bez apgādniekiem. Rāvensburgas UNRRAs apgabalā šajos dāvanu sainīšos bija 100 g šokolādes, pacina cigarešu un tabaka, zobu pasta, bārdas krēms, 5 kārbiņas sērkociņu un 5 skūšanās asmeņiši. Katras tautības bērniem rīkoja atsevišķu egli, bet bērnu vecākiem par katru bērnu bija jāmaksā 10 marku dāvanām, kuŗas pasniedza UNRRAs Ziemsvētku vecītis. Katrā dāvanu sainī bija šokolāde, sukrenes, viens apģērba gabals un rotaļlieta. Rotaļlietas bija no šejienes vācu veikaliem un tās vērtība nevienai nepārsniedza 2.50 marku gabalā. Pārējās mantas bija no UNRRAs noliktavām un šīs mantas ierakstīja saņēmēja mantu kartītē. Ne reti tautieši citās joslās brīnās, ka mēs, saņemot no UNRRAs piešķirtās pazoles apavu labošanai, maksājam par tām 25 markas. Viņi arī rausta plecus, ka mūsu UNRRA savās darbnīcās pagatavotos pulloverus, zeķes, cimdus, rīta kurpes utt mums pārdod vairāksolīšanā un ka, lai segtu transporta izdevumus, nometņu administrācijas rīko koncertus ienākumu gūšanai.

Drošības pārbaudes visur jau sen beigušās un bija stingras un taisnīgas, lai DP vidū neatrastos neviens šo tiesību necienīgs. Par laimi tādu franču joslas DP vidū arī atradās ļoti maz. No jauna DP tiesības še vēl var iegūt tās personas, kas no citām joslām iebrauc ar oficiālām atļaujām. Tāpat DP tiesības var iegūt vācietes, kas apprecas ar kādu jau esošu DP. Pēdējā laikā, kā ziņo franču joslas plašākais vācu laikraksts „Süd Kurier," UNRRAs aprūpi iegūs arī visi tie vācieši un viņu ģimeņu locekļi, kas no nacistu režīma vajāti un bijuši ieslodzīti cietumos vai koncentrācijas nometnēs ne mazāk par 6 mēnešiem. Līdzīgas tiesības iegūšot arī cietumos vai koncentrācijas nometnēs mirušo sievas un bērni. Tetnangā UNRRA jau apzinājusi 90 šādu vāciešu un piešķirusi tiem pilnu UNRRAs apgādi — uzturu, apģērbu un dzīvokli.

Nodarbināto kategorijā še ieskaita visus nodarbinātos, vienalga, vai tie strādā tieši UNRRAs iestādēs vai vācu zemnieku saimniecībās. Nodarbināto papilddevas saņem arī visi komiteju priekšsēdētāji, kanceleju darbinieki, mākslinieki, studenti, vidusskolnieki, kursanti, brīvo profesiju darbinieki un visas mātes ar ne mazāk kā trīs bērniem līdz 18 gadu vecumam. Skatuves mākslinieki lielāko tiesu iestājušies dažādās UNRRAs noorganizētās trupās, kas ar priekšnesumiem apceļo nometnes un franču karaspēka vienības.

Lielu satraukumu še radīja izceļošanas jautājums sakarā ar starpvaldību bēgļu komitejas lielo aktivitāti, piedāvājot iespējas izceļot uz Tunisu, Maroku, Argentīnu, Braziliju un Čīli. Kad prāti mazliet nomierinājās, tad atkal no jauna vienu otru sāka mākt rūpes, ka tik šejienes tautieši nepaliek izolēti no pārējām joslām un ka mūsu varbūtējie tālākas izceļošanas ceļi neiet šķirti no pārējo joslu tautiešiem un pavisam citā virzienā. Dažas pazīmes tiešām rāda, ka franču nodoms varbūt ir mūs paturēt par darba spēka rezervi savā joslā, kāmēr nostabilizēsies apstākļi pašā Francijā. Uz to it kā norāda tas, ka pašreiz franču joslas ASV un Anglijas konsulātos nepieņem nevienu DP izceļošanas lūgumu, paskaidrojot, ka par mūsu izceļošanu rūpēšoties Francijas valdība. Zīmīgi arī tas, ka ar UNRRAs starpniecību pašlaik meklē mājkalpotājas darbam tieši Francijā un zirgu kopējus armijā. Bez tam Rāvensburgas UNRRAs vadība paziņojusi, ka no Parīzes saņemta ziņa, ka darbam Tunisā un Marokā esot nepieciešami 6000 dažādu techniķu, kurus esot nodoms sakomplektēt un apmācīt no DP vidus. Dažu profesiju darbinieki no latviešu vidus ir jau pat saņēmuši oficiālus piedāvājumus parakstīt līgumu un doties darbā.

Apģērbu un apavu trūkums franču joslas tautiešiem visu laiku bija liels. Tagad, laikam ar paredzamo UNRRAs likvidāciju un arī ar to, ka notika apģērbu pārbaude, pastiprinātā kārtā sāk izsniegt apģērbus un apavus. Tie gandrīz visi ir lietojamā stāvoklī. Apģērbu izskatu labi raksturo tas, ka pēdējā Rāvensburgas latviešu sapulcē tautieši ierosināja komitejas budžeta sabalansēšanai sarīkot masku balli, kuŗā visi varētu ierasties UNRRAs izsniegtos apģērbos.

Pēc pilnvaru izbeigšanās, pārvēlot Rāvensburgas latviešu komiteju, par priekšsēdi ievēlēja L. Peiču, bet vaļdē: A. Riekstiņu, V. Vanagu, T. Sīli un A. Aivaru. Veingartenas internācionālajā DP nometnē par baltiešu komandantu UNRRA iecēlusi latvieti V. Ešmani. T. Sīlis

Nometņu dzīve

Par LCP locekļiem no 1. latviešu apgabala ievēlēti: K. Lobe, prof. Fr. Gulbis, V. Janums, J. Miezis, T. Silkalns, V. Lesiņš, R. Osis un St. Jaundzems. Apgabals tagad sadalīts divās vienībās — Šlezvigas-Holšteinas un Oldenburgas. Par Šlezvigas-Holšteinas apgabala komitejas priekšsēdi ievēlēts St. Jaundzems, bet par locekļiem J. Miezis, Dr. med. A. Alksnis, K. Lobe, Dr. med. A. Pakalns, E. Lūkins, A. Plensners un J. Vēliņš.

Kaut gan UNRRAs pieteiktās DP pārbaudes pārtrauktas un šajā jautājumā LCK delegācija Eslingenā, archibīskaps Dr. T. Grīnbergs un Bavārijas apgabala latviešu komiteja jau iesniegusi memorandus, BALK paplašinātā sēdē, kuŗā piedalījās arī novadu komiteju un lielāko nometņu komiteju pārstāvji, atzina par nepieciešamu pārbaužu lietā iesniegt vēl vienu memorandu, kuŗa saturs nosūtīts nometnēm apspriešanai informācijas sanāksmēs.

Grāmatu nedēļā BALK dāvājusi K. Skalbes ģimnazijai Fišbachā A. Sildega gleznu „Jāņu nakts" un visām komitejām pēc A. Sildega zīmējuma pagatavotās grāmatu zīmes.

BALK skolu inspektoru sanāksmē, kuŗā piedalījās arī LCK delegācijas izglītības nozares vadītājs J. Zubāns, saskaņoja mācības gada noslēgumu, noteica mācību sākumu, kā arī pirmā trimestra garumu. Šo mācības gadu beigs 15. martā. 14. aprīlī sāksies nākošais mācību gads un tā pirmais trimestris beigsies 21. jūnijā. Laiks no 21. jūnija līdz 4. augustam izmantojams mācības līdzekļu sagādei, ekspedīcijām, vēsturisku vietu apmeklēšanai, herbariju vākšanai utt.

Grāmatu skatē Minchenes Freimaņa nometnē bija savāktas ne vien trimdā radušās, bet arī no dzimtenes līdzpaņemtās grāmatas. Skati atklāja nometnes kultūras daļas vad. A. Zaimonts, bet referātu nolasīja skol. A. Richters. Priekšnesumu daļā piedalījās skolēni ar deklamācijām un koŗa dziesmām, aktrise Lita Zemgale un dziedātāja A. Kalngare. Gleznotāja A. Sildega vadībā iekārtotā skate atstāja tikamu iespaidu.

Tālavas nometnē pie Oldenburgas A. Rēķa vadībā noorganizēta rotaļlietu darbnīca. Nākotnē domāts darbus mechanizēt. Ražojumus saņem UNRRA.

Augsburgas - Hochfeldas nometnes komitejā ievēlēti — priekšsēdis K. Ronimoiss, vietnieks un labklājības nozares vadītājs J. Burtnieks, sekretārs R. Krafts, pārvaldes noz. v. S. Sakins, kultūras noz. v. R. Drillis, darba noz. v. Ž. Upīte, saimniecības — A. Ozoliņš.

MĀKSLINIEKI ORGANIZĒJAS

Bavārijas apgabala lielāko latviešu centru mākslinieku pārstāvju sanāksmē Minchenē panākta vienošanās organizēt Bavārijas apgabala mākslinieeku kopu. Izraudzīti pagaidu iniciātori atsevišķās nozarēs: skaņu mākslas — komponistu J. Poruku, tēlotājas mākslas — gleznotāju M. Krūmiņu, teātŗa — aktieri V. Krūmiņu un rakstniecībā — dzejnieci Rūtu Skujiņu. Iniciātoru uzdevums apzināt attiecīgās nozares mākslinieku, kas vistuvākā laikā attiecīgās sanāksmēs nolems un saskaņos turpmāko darbību. Gleznotāju sanāksme paredzēta 18. februārī Minchenē — BALK telpās. Sanāksmes laikā paredzēts apmeklējums vecmeistaru darbu izstādē Minchenē, kur izstādīti Rubensa, Ticiāna, Tintereto, van Deika uc darbi.

MŪSU KAIMIŅI UN LIKTEŅA BRĀĻI

IGAUŅU dzīve un darbs TRIMDĀ

Igauņu DP Vācijas rietumu joslās gan ir mazāk nekā latviešu, bet tomēr kopējo igauņu skaitu še vērtē uz 50.000. Dažuviet viņiem izdevies izveidot savas atsevišķas kolonijas, bet visbiežāk igauņi dalās pajumtē ar latviešiem un lietuviešiem. Bez tam Zviedrijā dzīvo ap 25.000 igauņu bēgļu. Izklīdināti plašā territorijā, igauņi tomēr ir pratuši palikt organizēta tautas grupa, kas vienoti un disciplinēti seko savu vadītāju organizāciju norādījumiem un spraustiem mērķiem.

AUGSTĀKĀ PAŠU ORGANIZĀCIJA

igauņiem amerikāņu joslā ir viņu Centrālā komiteja. Tās miteklis bija Visbādenē, bet, pārvietojot nometnes, pēdējā laikā viņu centrālai komitejai nav noteiktas mājvietas. CK izveido trīs joslas apgabalu komitejas (Bavārijas, Virtembergas-Bādenes un Hesenes), izraugot katra trīs pārstāvjus no savu locekļu vidus. Šādi izraudzītās 9 personas sastāda CK, kas izvēl no sava vidus prezidiju. Ar CK cieši sadarbojas apgabalu komitejas, kuŗu locekļi izraudzīti vispārējās tiešās vēlēšanās. Beidzot vietējās komitejas.

Ar līdzšinējo savas CK darbību igauņi ne visai apmierināti. Tādēļ šinī mēnesī viņi dosies pie urnām, lai veidotu CK pēc citiem uzbūves principiem. Katri 300 balsstiesīgo vēlētāju nometnēs varēs izraudzīt vienu elektoru. Tāpat savu pārstāvi varēs izvēlēt katri 300 privāti dzīvojošie, pie kam savu pārstāvi viņi var sūtīt pat tad, ja to skaits vienuviet vai arī vairākām vienībām apvienojoties nav mazāks par 50. Izraudzītie elektori no sava vidus izvēlēs 12 joslu centrālās komitejas locekļus. Tie savukārt izraudzīs prezidiju un noteiks CK atrašanās un darba vietu.

IGAUŅU SKOLU DARBS TRIMDĀ

raits un sekmīgs. Intensīvi darbojas ne vien skolas, bet arī dažādi kursi un darbnīcas. Mācības skolās notiek pēc Igaunijas neatkarības laika programmām. Mācību gaitai seko CK skolu inspekcija.

Līdztekus skolām rosīgi darbojas arī tautas augstskolas, kuŗām dažuviet pakļautas itin plašas darbnīcas, kas dod iespēju iepazīties ar dažādiem arodiem. Sevišķu vērību igauņi veltī humanitāro profesiju pārskološanai. Daudzi augstskolu beigušie labprāt iesaistās pārskološanās procesā. Kādā nometnē, kur igauņu tautības iemītnieku skaits nedaudz pārsniedz 1000, turpat 300 personas beigušas dažādus kursus, iegūstot speciālitāti zināmā arodā. Starp citu, 8 mēnešu būvtechniķu kursos, kuŗus beigušas 21 persona ar būvtechniķa gradu, gandrīz visi dalībnieki bijuši ar akadēmisko izglītību: 8 juristi, 5 tautsaimnieki un tirdzniecības darbinieki, 3 virsnieki, 2 rakstnieki. Arodu dažādību raksturo kursu un darbnīcu skaits. Bez autovadītāju, auto mechaniķu, elektrotechniķu, technisko zīmētāju, grāmatvežu, šuvēju, modistu un cepurnieču kursiem darbojas arī lauksaimniecības kursi ar lopkopības, dārzkopības, putnkopības un kažokzvēru audzēšanas nozarēm. Pie tam jāpiezīmē, ka šī nometne nemaz nepretendē uz kādu paraugnometnes stāvokli citu igauņu nometņu vidū un sasniegumi un rosība šinī vietā nav uzskatāmi par izņēmumu.

DARBA JAUTĀJUMĀ

igauņi vispirmā kārtā cenšas saviem tautiešiem sagādāt strādāšanas iespējas pie amerikāņu armijas. Otrkārt, viņi atbalsta privāto iniciātīvu. Kaut gan te iespējas nav plašas, tomēr dažām personām izdevies noorganizēt savus uzņēmumus. Tā Kemptenē kādam igauņim izdevies atvērt pieminas lietu tirgotavu un tautisko leļļu darbnīcu. Bez tam igauņu uzņēmumi darbojas Geislingenā, Ulmā, Augsburgā un citās vietās. Taču visam tam ir tikai pagaidu raksturs un ar to nebūt nav atrisināta igauņu trimdinieku nākotnes eksistences problēma. Tādēļ visu prātus nodarbina

DOMAS PAR NĀKOTNES IZREDZĒM

Igauņu vadītājas organizācijas uzskata, ka mūsu jautājums vēl nav izšķirts. Tādēļ nav jāzaudē ceribas uz atgriešanos dzimtenē. Izejot no šādas nostājas, igauņi izceļošanas jautājumā ir atturīgi. Sevišķi viņi brīdina savus tautiešus no individuālas izceļošanas. Tikai tie, kam ārzemēs dzīvo piederīgie vai kuŗiem citādi pilnīgi nodrošināta eksistence, var doties tālākā emigrācijā. Vispārēja kopēja izceļošana pēc igauņu ieskatiem organizējama tikai tad, kad Baltijas valstu jautājums būs galīgi izlemts. Ja nu tomēr mūsu kopējās ilgas un cerības nepiepildītos, tad pēc igauņu domām ir jāmeklē apmešanās iespējas Ziemeļamerikas kontinentā vai angļu dominijās. Tādus norādījumus igauņiem devuši arī viņu oficiālie pārstāvji ārzemēs.

Samērā dzīva ir igauņu informācijas apmaiņa ar Amerikā dzīvojošiem tautiešiem un viņu organizācijām. Taču arī no tām pagaidām nav vēl konkrētas palīdzības un priekšlikumu, jo DP izvietošanā atliecīgās valstis vēl nav pieņēmušas izšķirējus lēmumus. Skaidrs gan mūsu kaimiņiem šķiet tas, ka Vācijā nekādā gadījumā nav paliekama mājvieta.

PAR MŪSU SAVSTARPĒJO SADARBĪBU TRIMDĀ

igauņi domā, ka tai jākļūst vēl ciešākai un saskaņotākai. Ka vienprātīga un saskaņota rīcība var dot teicāmus rezultātus, pierāda tieši pēdējo dienu notikumi pārbaužu jautājumā. Kādi gan apstākļi varētu atšķirt mūsu centienus, jo mūs visus nospiež vienas bēdas un silda vienas cerības, kas dod spēku izturēt un pārvarēt visas trimdas grūtības.

A. R.

ATZINĪBA LATVIEŠU DARBAM

ESLINGENAS DARBNĪCAS RAŽOS ARMIJAI

Darba kvalitāte pārliecina! Jo patikamāki šādu atzinīgu spriedumu dzirdēt no amerikāņu armijas pārstāvjiem un tādēļ Eslingenas latviešu kolonijas amatnieki var būt lepni. Nupat kolonijas drēbnieku darbnīca pavelkusi pirmā pasūtinājuma izpildīšanu: 317 no segām šūtus bērnu mēteļus. Darba kvalitāte pārliecinājusi armijas pārstāvjus un turpmāk Eslingenas drēbnieku darbnīca var rēķināties ar plašiem pasūtinājumiem. Šejienes UNRRAs direktors darbnīcu vadītāju apspriedē pasvītrojis, ka latviešu apzinīgais darbs pavēris ceļu jauniem uzdevumiem, un atturība, kas bijusi vērojama līdz šim saurunās par plašāku pasūtinājumu nodošanu latviešiem, tagad esot lauzta.

Pašreiz Eslingenas latviešu galdnieku darbnīca gatavo mēbeļu paraugus armijas ģimeņu dzīvokļiem. Paraugi būs gatavi apmēram pēc 10 dienām un arī šī darbnīca cer saņemt lielāku pasūtinājumu. Tāpat ievadītas sarunas par radio aparātu būvi armijas veikaliem.

Viss tas liecina, ka ne tikai daiļamatnieki, kas jau sen guvuši vispārēju atzinību un pasūtinājumus mēnešiem ilgam darbam, bet arī citu nozaru amatnieki, ar sava darba augsto kvalitāti gūst atzinību. Eslingenas paraugam jāseko. Nometņu vadītājiem jācenšas ieinteresēt attiecīgās iestādes, jāpanāk pasūtinājumi, jāpaplašina darbnīcas, tā sagādājot darbu un nodrošinājumu tautiešiem. H. M.

KURINĀMĀ TRŪKUMA DĒĻ MINCHENES DP UNIVERSITĀTE PĀRTRAUKUSI MĀCĪBAS

Aukstā laika un kurināmā trūkuma dēļ Minchenes DP universitāte uz nenoteiktu laiku pārtraukusi mācības. No Bavārijas izglītības un kulta ministrijas saņemta atļauja Vācu mūzeja telpas izmantot DP universitātes vajadzībām līdz 15. aprīlim. R.

VĒSTULES REDAKCIJAI

A. Renerts, Dinkelsbilē

UN INVALIDI?

Mēs vēl nedrīkstam zaudēt ceribas atgriezties brīvā un neatkarīgā Latvijā, jo tas ir mūsu visu ilgu un cīņas lielākais piepildījums. Mums par to jācīnās visiem līdzekļiem. Mūsu likteņi vēl nav izlemti. Bet ja reiz tomēr viss nosvērtos mums par sliktu, tad no vairākiem jaunumiem jāizvēlas mazākais.

Sajūsmināts par emigrāciju neesmu, jo invalidiem — vieniniekiem būtu ļoti bēdīgas izredzes, un arī pārējie tautieši zaudētu savu nacionālo kopību un kultūru, asimilētos un nozustu. Invalidu skaits mums ļoti liels, un visvairāk tie ir vieninieki. Būdams arī pats invalids, domāju, ka, apsverot emigrāciju, būtu apsverams arī invalidu jautājums. Bet varbūt tautiešu lielākā daļa tā nedomā? Uz šīm domām pamudina tas, ka iepriekšējā aptaujā tikai viens, tirgotājs Jānis Ruže, ir pieskāries šim jautājumam.

Apsverot latviešu tautas kopas emigrācijas iespēju, nepieciešami jārēķinās ar visiem tautas locekļiem, neatkarīgi no viņu vecuma, veselības un darba spējām. Būtu nepielaižami atstāt ārpus tautas kopas kādu no sociāli apgādājamo grupām Vācijā, izņemot tos, kas paši to vēlētos. Kā invalidu jautājumu emigrācijas gadījumā izkārtot vislabāk, par to būtu jārūpējas mūsu pārstāvībām, tikai aizmirst to nedrīkst nekādā gadījumā.

Spriedum divu amerikā

Grāmatā „One American... stāsti Nujorkā, profesori Dž. Brauns un Džozifs Sie... cis sniedz ziņas par 41 tau... tas ietilpst lielajā amerikā... izstrādājot katras grupas īpa... dzīves un vēsturi. Nodaļā ... no emigrāciju no Austrumei... cību" 6 lappuses veltītas ... latviešiem, apcerot un obj... tuvojot arī par Latviju, ... tautības iznīcināšanu, vēstu... ru un saimniecību.

Pirmie latviešu iecelotāji ... pēc autoru ziņām, ieradušies ... rvienā 17. g. s., kad Liv... rviedru province. Vairāk... ieradās Savienotās Valstīs... bēgļi. Tie bija jūrnieki... galvenā šis zemes krastu... lāti apmesties. Lielākā la... ekspāju straume Amerik... pēc 1905. g. revolūcijas.

Grūti noteikt latviešu ... skaitu Amerikā prieks kar... dzimšanu un citām Austr... apstākļiem, tie bieži tika ... viņu, krievu vai leišu kl... No latviešu viedokļa, latv... Savienotās Valstīs patlab... tuvoja 50.000. Pretēji cit... nekādiem Amerikā, latv... nav centušies nodibināt li... kolijas, kaut gan vairum... koncentrēti noteiktos štato... tās. Turpat 50 procentu le... metnīšu piecās pilsētās: ... Čikāgā, Bostonā, Filadelfij... tuvoti, un 75 proc. sešos š... Ņūjorkā, Ilinoisā, Masačuse... rginijā, Nudžerzijā un P... Kaut gan nākdami no la... cības zemes, viņi neizrādi... tiekmes nodoties zemes ... Amerikā. No 8744 latvie... ir tikai 672 dzīvoja laukos... rpmilsētās un ciemos, b... kļu lielākoties pa Masaču... ņu, Pensilvaniju un Ņudže... vietu lauksaimnieku skaitā ... vēl strauji samazinās.

... tāda maza latviešu gr... rmumā, Pensilvanijā, ku... nav baptistu draudze. ... nīmnieku grupa atrodas ... Kentuku un Albāniju, ... tuki, un vēl kāda liela ... Viskonsinā.

... lielākai daļai latvie... ir labi mechaniķi, klavie... matu, pēc kā mūsu dien... prasījuma), amatnieki (va... šuvēji, mūrnieki, dzelzs ... Daudz latviešu iemāciju... šķu amatu un prāvs ska... pārvaldnieku, drēbnieku, ... tieki un mežstrādnieku.

... šķi citiem Austrumeiropas ... cētājiem, zināms skai... dzīvojas arī per mācītāj... un dižrugiem, kas gan ... pēc tās izglītoto ļaužu ... nozīmja pēc 1905. g. revo...

Rakstnieks Ir viegluma... latviski lūko piemēroties ... cētājiem. Tiesa, viņi ga... vai latviskās tradicijas ... vēl kad iejaucas vai k... dzimtās zemes politisko... tā to darā, piemēram... Cīravīdslavi. Latviešu ... tautiei amerikāņu tau... cētājas skaitļos par... Vislu pilsoņu tiesību ... 1896. g. no 20.673 latvie... jiem 12.590 ieguvuši p... tam 2.178 ieguvuši pirmo... tam 3.468 skaitījušies ār... par apm. 500 nekas nav ... latviešu skaita, kas iegu... tu pilsoņu tiesības, tā... otu pilsoņu tiesību ie... pēc, kas nāk no Austrum... Vidzemes un Igaunijas.

Strauju asimilēšanos ... nedēļu latviešu orga...

Grāma

... trimdas gadā, ... ar vērtībām tāpē... tikām ikdienas dzīve... ārtēju emigrācijas sai... tāpēc Draudzīgā aicin... pēc uz sarīkojumiem, ... tēm. Virzburgā šo d... Virzburgas latviešu stu... ka filozofa redaktora ... nepieciešamais referāta „... ņojuma 12 gadi." R... ļas gāvējiem pie Drau... tuma kopuma, dzīvi un ... tākā mērķīgo atbalst... tuma dzīvē un pasvītr... tēmā nīdājuma ieve... kāpēcēs sadarbību a... Tagad mākslinieka ... mentāli iekārtotā grām... ņa vērot, ka, izaugu... rakstura iezīmēm un d... vēsturi trimdas gada latv... vēsti nav jākaunās ag... tuma un labākie m... tuma mēnešraksti n... ne arī ietērpa zīņā v... tā apraksta laiku izdev... tāpēc velēts rotēšiem ... tuma un mūsu pašu ... personībai. Īpašā n... mūsu tautiešu ... Liels dažā...

Spriedums par latviešiem

divu amerikāņu profesoru skatījumā

Grāmatā „One American," kas iznākusi Ņujorkā, profesori Frensiss Dž. Brauns un Džozifs Sleibijs Rosiks sniedz ziņas par 41 tautu grupu, kas ietilpst lielajā amerikāņu nācijā, iztirzājot katras grupas īpašās problēmas un vēsturi. Nodaļā par „Jauno emigrāciju no Austrumeiropas valstīm" 6 lappuses veltītas Amerikas latviešiem, apcerot un objektīvi informējot arī par Latviju, tās neatkarības iznīcināšanu, vēsturi, kultūru un saimniecību.

Pirmie latviešu iecelotāji Amerikā, pēc autoru ziņām, ieradušies kopā ar zviedriem 17. g. s., kad Livonija bija zviedru province. Vairāk latviešu ieradās Savienotās Valstis 19. g. s. beigās. Tie bija jūrnieki, kas, sasnieguši šīs zemes krastus, nolēma šeit apmesties. Lielākā latviešu iecelotāju straume Amerikā ieplūda pēc 1905. g. revolūcijas.

Grūti noteikt latviešu iecelotāju skaitu Amerikā priekš kara. Līdzīgi ukraiņiem un citām Austrumeiropas tautībām, tie bieži tika ieskaitīti vācu, krievu vai leišu klasifikācijā. No latviešu viedokļa, latviešu skaits Savienotās Valstīs patlaban ir aptuveni 50.000. Pretēji citu tautību iecelotājiem Amerikā, latvieši nekad nav centušies nodibināt lielākas kolonijas, kaut gan vairums latviešu koncentrēti noteiktos štatos un pilsētās. Turpat 50 procentu latviešu apmetušies piecās pilsētās: Ņujorkā, Čikagā, Bostonā, Filadelfijā un Baltimorā, un 75 proc. sešos štatos: Ņujorkā, Ilinoisā, Masačusetā, Pensilvanijā, Ņudžerzijā un Kalifornijā. Kaut gan nākdami no lauksaimniecības zemes, viņi neizrādīja īpašas tieksmes nodoties zemes kopšanai Amerikā. No 8744 latviešiem 1930. g. tikai 672 dzīvoja laukos. 1257 mita mazpilsētās un ciemos, bet ap 2500 bija izklīdināti pa Masačusetu, Meinu, Pensilvaniju un Ņudžerziju. Latviešu lauksaimnieku skaits arvien vēl strauji samazinās. Piemēram, ir kāda maza latviešu grupa Itenas tuvumā, Pensilvanijā, kurai ir arī sava baptistu draudze. Cita lauksaimnieku grupa atrodas starp Amsterdamu un Albāniju, Ņujorkas štatā, un vēl kāda lielāka grupa Viskonsinā.

Pa lielākai daļai latvieši Amerikā ir labi mechaniķi, klavieru būvētāji (amats, pēc kā mūsu dienās maz pieprasījuma), amatnieki (vairums galdnieku), mūrnieki, dzelzs strādnieki. Daudz latviešu iemācījušies krāsotāju amatu un prāvs skaits ir nama pārvaldnieku, drēbnieku, būvstrādnieku un mežstrādnieku. Taču, pretēji citiem Austrumeiropas tautu iecelotājiem, zināms skaits latviešu darbojas arī par mācītājiem, ārstiem un chirurgiem, kas gan visi pieder pie tās izglītoto ļaužu grupas, kas iecelojа pēc 1905. g. revolūcijas.

Raksturīgs ir vieglums, ar kādu latvieši lūko piemēroties jauniem apstākļiem. Tiesa, viņi gan patur savas latviskās tradicijas un garu, bet reti kad iejaucas vai kritizē savas dzimtās zemes politiskos apstākļus, kā to dara, piemēram, čechi vai dienvidslavi. Latviešu tendence ieklauties amerikāņu tautā parādās oficiālajos skaitļos par Savienoto Valstu pilsoņu tiesību iegūšanu. 1930. g. no 20.673 latviešu iecelotājiem 12.590 ieguvuši pilsoņu tiesības, 2.178 ieguvuši pirmos dokumentus, 5.405 skaitījušies ārzemnieki un par apm. 500 nekas nav zināms. To latviešu skaits, kas ieguvuši Amerikas pilsoņu tiesības, tālu pārsniedz citu pilsoņu tiesību ieguvēju grupas, kas nāk no Austrum- un Dienvideiropas un Āzijas.

Strauju asimilēšanos veicina arī nacionālu latviešu organizāciju trūkums. Amerikāņu nacionālā latviešu līga Bostonā ir vienīgais atlikums no lielās organizācijas, kurai bija nodaļas Ņujorkā, Čikagā un Filadelfijā. Tā dibināta pēc pirmā pasaules kara nolūkā veicināt Latvijas neatkarību. To kopā saturēja Jēkaba Zībērga personība, jo Zībergs bija viens no visvairāk iecienītajiem latviešu emigrantiem. Latviešu kultūras veicināšanai kalpo arī Ņujorkas latviešu apvienība. Ņujorkā arī atrodas dažādu latviešu biedrību pārstāvju komiteja, ko vada J. Lenaus. Brīvo latviešu biedrība Filadelfijā ir viena no vecākajām latviešu organizācijām Amerikā, tāpat arī Latviešu klubs un Latviešu palīdzības biedrība Čikagā. Visas latviešu organizācijas ir lielāko tiesu palīdzības biedrības. Latviešu izglītības biedrība Ņujorkā pārstāv latviešu radikāļus, kas pieslējušies komūnismam. Kā pretsvars Ņujorkas radikāļiem pastāv latviešu kristīgā apvienība.

Parasti latvieši sadalās četrās sabiedriskās grupās. Radikāļi pieslējušies sociālistu vai komūnistu virzienam un nopelt Amerikas „kapitālistisko iekārtu." Viņi cīnās arī pret mācītājiem. Bet kopš depresijas iestāšanās šī grupa strauji zaudē savus locekļus, tāpat arī financiālo atbalstu, kas, šķiet, līdz šim nācis no starptautiskiem avotiem. Otra grupa sastāv no tīri sabiedriskām organizācijām, kas rīko sanāksmes lielāko tiesu vecas draudzības atjaunošanai un veco laiku pārrunām. Trešā grupā ietilpst organizācijas, kas veicina kultūru, rīko priekšlasījumus, teātra izrādes, mūzikas priekšnesumus un debašu vakarus. Ceturtā un, liekas, spēcīgākā grupa ir reliģiskās organizācijas.

Pēc Latvijas pievienošanās Krievijai neatkarības kustības vadību pārņēma Dr. Alfrēds Bīlmanis. „Radikāļu" partija, kurai gan visai maz biedru, sacēla lielu brēku, nostādamās pret Bīlmaņa darbību Amerikā, aizstāvot latviešu „pārkrievošanu" (tas ir — sovjetizēšanu).

Tā kā Amerikas latvieši cenšas ātri asimilēties, tie var lepoties tikai ar vienu laikrakstu — „Amerikas Latvietis." Bostonā iznāk mēnešraksts „Ausma," ko izdod baptistu mācītājs Daugmanis. Ņujorkā baptistu mācītājs Purgailis izdod mēnešrakstu „Drauga Vēsts." Agrāk publicēti vēl pieci periodiski izdevumi, bet tie bijuši spiesti izbeigt darbību latviešu intereses un atbalsta trūkuma dēļ. Amerikā nav arī latviešu skolu, kaut gan latviešu baznīcās lieto latviešu valodu. Angļu valodas apgūšanā latvieši ir pirmā vietā starp pārējiem emigrantiem.

Atbilstot savam nelielajam skaitam, Amerikas latvieši devuši arī savu artavu Amerikas attīstībai, gan ne tik daudz kultūras dzīvē, kā godīga darba laukā. Interesanti atzīmēt, ka viens no pirmajiem, kas krita pilsoņu karā, bija latvietis Mārtiņš Buciņš no Liepājas. No tiem Amerikas latviešiem, kas cīnījušies par Latvijas neatkarību pirmā pasaules kara laikā un apbalvoti ar Triju zvaigžņu ordeni, ir Jānis Kvietiņš, Dr. J. Eimanis, patalogijas nodaļas vadītājs Ebingtonas slimnīcā, starptautiskās YWCA locekle Ņujorkā Emīlija Podiņa, J. Zībergs, mācītājs J. Graudiņš, māc. K. Selmers, māc. K. Podiņš, J. Lenaus, Č. Karols uc. Par izciliem sasniegumiem kultūras laukā apbalvots H. Lielnors un māc. J. Daugmanis. Pazīstams sabiedrisks darbinieks ir G. Dancis Ņujorkā, ilggadīgais luterāņu draudzes priekšnieks. Aleksandrs Ziemelis, kurpnieka dēls no Liepājas, sāka savu karjēru, pārdodams zeķes Čikagā, kļuva par ekspedīcijas vadītāju Brazilijā, kur ar lieliem panākumiem filmēja iedzimto un zvēru dzīvi džungļos. Par Ziemeļa dzīvi stāsta grāmatas „Zaļā elle" un „Cilvēks tīgeris."

No ievērojamiem latviešiem Amerikā vēl minams prof. Puriņš, prof. P. Lejiņš, Dr. J. Esenbergs, prof. J. Akermanis, Dr. Augusts Ķimelis, prof. A. Mūrnieks, Dr. Miķelis Kazāks, Ella Buša, Marina Kārkliņa, dziedātāja Elza Zebranska, Richards Hermansons, slavenais pianists prof. Aleksandrs Borovskis, Pēteris Ķīsis, kas strādā par redaktoru „New York Herald Tribune," un Dr. Nikolajs Miķelsons. Džons Doreds ir ievērojams filmu operators un reportieris Paramount News uzņēmumā Ņujorkā. Pazīstams izgudrotājs ir J. Plēsums, kādreizējais Latvijas flotes virsnieks. J. Šukans strādājis par inženieri kādā Ņujorkas tilta izbūvē.

Daži latvieši ir arī kapteiņi Amerikas tirdzniecības flotē, piem., J. Jordāns, N. Grīniņš (bijis zemūdenes komandieris), A. Šķērbergs un A. Kiršfelds. Daudzi strādā par jūrniekiem un inženieriem.

Veronika Strēlerte

Mēnessērdzīgā

Nesauciet mani vārdā!
Viegli uz pirkstgaliem
Eju gar dziļumiem akliem
Kā bērns un uzsmaidu tiem.

Raugos debesīs platās,
Mākoņu krustceļos,
Dieva acs manī skatās,
Eju — un uzticos.

Nesauciet mani vārdā!
Apmāto asiņu takts
Sajuks un grīnēs man pretim
Bezdibens, nāve un nakts.

Rakstnieku diena Ingolštatē

Ingolštatē, kur pirms gadu simtiem kara gaitās uzturējies Gustavs Adolfs un kur dzīvojis pirmās latviešu valodā izdotās grāmatas — katoļu katķisma autors Pēteris Kanizijs, 26. janvārī latviešu nometnes kultūras un sabiedriskās daļas sarīkojumā notika rakstnieku diena. Tajā piedalījās Zinaīda Lazda, Irma Grebzde, Knuts Lesiņš, Ģirts Salnais un referents Ernests Aistars.

Pēc atklāšanas vārdiem, Latvijas de jure atzīšanas atcerei kopēji nodziedātās Latvijas valsts himnas un kora skandētā Bēverīnas dziedoņa, E. Aistars referēja par latviešu trimdas rakstniecību. Referents konstatēja, ka divi trešdaļas latviešu rakstnieku šobrīd atrodas ārpus dzimtenes. Ja svešniecības laika sākumā rakstnieku darbos izpaudās tikai ilgas pēc dzimtenes, tad tagad tematika kļuvusi dažādāka un pilnīgi pamatoti jau varam runāt par trimdas rakstniecības ceļiem.

No autoriem Zinaīda Lazda pirmā lasīja dzejoļus. Tie izteiksmē skopi, skaidri un sirsnīgi. Lazdas svētākā ticība pieder Latvijai: Dievs jaunu dienu dos, vēl dzīvos Latvija! — Ģirts Salnais, likdams lietā arī savu aktiera talantu, izteiksmīgi lasīja stāstu no aktieru dzīves „Parūka." Rakstniekam padomā arī vairāki citi teātra dzīves tēlojumi. Pētera Ērmaņa dzejoļus it iejūtīgi skandēja skolotājs Erhards Eicēns. Irma Grebzde savas spējas aplicināja koncentrētā izteiksmē uzrakstītā stāstā „Māsas," bet Knuts Lesiņš klausītājiem lika krietni pasmieties par apriņķa pilsētiņas labākās sabiedrības laudīm „mazliet nerātnā stāstā" Labā sieva. Jonass Miesnieks lasīja brīvā pantā un oriģinālā uztverē rakstītu dzejojumu Vīzija — Latvijas valsts.

Rakstnieku dienas izskaņā Štutgartes viesņa Ksenija Brante dziedāja A. Kalniņa, J. Mediņa, L. Garutas un pirmo reizi dzirdētās J. Norviļa dziesmas Daugavas krastos un Solveigas vēstule. Klavieru pavadījumus spēlēja Rita Pētersone.

Kas un kur?

Fišbachas latviešu komitejas literatūras apgāds izdevis Latvisku laika grāmatu 1947. gadam Zinaīdas Lazdas redakcijā. Saturā bez kalendārija, kas rotāts J. Šternberga oriģinālkokgriezumiem, P. Ērmaņa, A. Niedras, E. Zicāna, K. Dāles, J. Klīdzēja, V. Tomas, Z. Lazdas un Jēkaba Poruka darbi. Laika grāmatas cena — 3 markas.

L. Rumaka apgāds izdevis Ģirta Salnā stāstus Nolādētais līcis ar V. Laiviņa zīmētu vāku un ilustrācijām. Cena — 6 markas. Apgāds „Latviešu raksti" Mercfeldā izdevis Annas Brigaderes pasaku lugu Sprīdītis ar Ērikas Šternbergas zīmētu vāku un dzejnieces ģimetni. Cena — 4 markas. Abas grāmatas L. Rumaka grāmatnīcas ģenerālkomisijā.

Anšlavs Eglītis

Kurmji, govis un rekordi

(1. turpinājums)

Toreiz augstlēkšanas technika vispār bija nenoskaidrota. Katrs ievērojamāks lēcējs izmēģināja citādu paņēmienu, kurus laikraksti attēloja nepilnīgi vai pavisam aplami. Nenācās viegli izlobīt patiesību. Noteikumi sacīja: var lēkt kā var un patīk, tikai viņpus kārtiņas jānokrīt uz kājām. Tad nu mēs laidāmies pār kārtiņu gan guļus, atsprēkliski, gan uz krūtīm, gan ar galvu, gan kājām pa priekšu, gan ieskriedamies slīpi, gan tiešām, gan tikai pāris soļus, gan slaidā rikšī veselus 50 metrus. Vistrakākā bija tā dēvētā Horīnes technika, ko kādā tumšā stundā bija izgudrojis viens amerikāņu students. Pa viņa modei lecot, vajadzēja, slīpi ieskrienoties, atsperties ar kārtiņai tuvāko kāju, mesties vēderiski pār kārti un raudzīt nokrist otrā pusē uz otras kājas. Es pastāvīgi nonācu zemē uz rokām, un Vollijs manus rekordus neatzina.

Drusku kavēja arī tas, ka ieskriešanās iznāca mazliet pret kalnu, citādi nebija varēts izplānot celiņus. Jāteic gan, ka augstlēkšanā biju pagalam neapdāvināts. Jau labāk paveicās augstlēkšana no vietas; nebija tikpat kā nekādas starpības, skrējis vai neskrējis. Vispamatīgāk bijām ievingrinājušies tāllēkšanā no vietas (toreiz šo abu disciplīnu netrūka nevienās sacīkstēs). Tur mūs no Latvijas rekorda šķīra tikai daži centimetri.

Tikko beiguši sacīkstes Murjānu stadionā, devāmies atklāt manējo Turaidas galā. Šos 16 garlaicīgos kilometrus turpmāk mērojām it pabieži un, lai sevi uzmundrinātu, raudzījām arī pastaigai piešķirt zināmu „sportiskumu," aplikdamies ar dažādiem pienākumiem. Piemēra dēļ, pārmaiņus cieši piesēsties katram desmitam telefona stabam. Dažā vietā ganās govis, niknu suņu apsargātas. Sēdētājam jāiztur grūtā cīņa ar nūju un akmeņiem rokās, kamēr izdodas izpildīt pienākumu. Citreiz stabs pārplūdušā pļavā. Neko darīt, kam iekritusi sēšanās kārta, tas lādēdamies ģērbjas nost un lien klāt. Pats par sevi saprotams, ka tādā reizē, kur bijuši, kur nē, pa ceļu brauc laudis. Visnelāgāko atceros reizi, kad stabs iegadījās kādu māju pagalmā un pie tā barga izskata vecis tecināja izkaptis, bet divi pusaudži grieza tecīlu. Laipni pasveicinājis sabiedrību, apsēdos tieši zem izkapts. Pasēdējis, cēlos un gāju, trinēji tā ij palika valā mutēm. Visu ceļu mēs ar Volliju lauzījām galvas, ko gan viņi bija nodomājuši.

Citreiz atkal vajadzēja pēc lozes apturēt svešu pretimnācēju vai braucēju un iztaujāt viņu, piemēram, par krustmātes veselību vai māsas vīra nelāgo uzstāšanos reibumā. Ar veciem laudīm tikām viegli galā, bet ja pagadījās kāda jaunava, tad gan vajadzēja saņemt visu vīra dūšu, lai godam veiktu uzdevumu. Gadījās, ka saņēmām bargu bārienu, bet sastapām arī laudis, kas visu izšķirošo tik plaši un sirsnīgi, ka mums kļuva gluži neērti. Visbiežāk tomēr laidām darbā savu modinātāju un pūlējamies sasniegt rekordus viena kilometra soļošanā, no staba līdz stabam. Tā ceļš gāja gluži nemanot.

Reiz Vollijs, nesdams man ķēniķīgu dāvanu — mātes brāļa metalldarbnīcā izlietu čuguna grūžamo lodi, — mēģināja savienot derīgo ar patīkamo un veikt pārgājienu, nepārtraukti grūžot lodi. Viņš prērēja pie viena viegli pārvietot agumu un krietni uzlabot savu tehniku. Tomēr jau pēc puskilometra, sviedriem aumaļām plūstot, no šī nodoma vajadzēja atsacīties un lodi ņemt pār plecu.

Manā rīcībā turaidiešos diemžēl nebija tādas skaistas noras kā Vollijam. Vienīgā vieta, kur vecāki cieta manu rīkošanos, bija jaunsaimniecībai piedalītais muižas parka gabals, apaudzis kokiem un krūmiem. Mans simts metru ceļš gan bija taisns, bet šāvās caur tik šaurām koku starpām, ka nezinātājs, ātrāk skrejot, lēti varēja nosisties. Bez tam tur ganījās lopi.

Vollijam mūžu ēda kurmji, manu govis. Paslīdēšana vēl būtu mazākais launums, nepatikšanas bija ar metamajiem rīkiem. Diskus tos laikus veikalos vēl nevarēja pirkt. Tos vai nu atveda no ārzemēm kāds gadījuma braucējs, vai arī izrakstīja, kas maksāja pārāk dārgi. Mans disks bija pagatavots no 6 savienotām bieza skārda ripām un svarā diezgan pareizs. Tikai, ja tas nokrita nevietā, to bija grūti notīrīt. Ripas vajadzēja atvienot un slaucīt katru par sevi.

Diska technika nav nekāda vieglā. Spēkus kopodams, cīkstonis pirms metiena stratuji apsviežas ap sevi un, vismaz pirmā laikā, nekad nevar zināt, uz kuru pusi ripa lidos. Zari brikšķēja, koku mizas šķīda un lopi bailēs rikšoja uz ganību otru galu, kad mēs ar Volliju iznācām trenēties.

Krītot šad tad uz akmeņiem, ripu malas sabojājās. Katrs metiens draudēja saraut plaukstu asinīs. Vollijs kādu laiku strādāja ar veciem ziemiņa cimdiem, bet tie ātri noplisa. Beigu beigās mest ar šo asmalaino rīpu bija liela māksla, kas prasīja pamatīgu ievingrināšanos. Man liekas, ar savu disku es būtu pārspējis jebkuru pasaules diskobolu.

Lodes grūšana bija patīkamāka lieta. Bet arī tai piemita savi trūkumi; mūsu ar lielām grūtībām un vilšanām izlietās lodes patiesībā bija domātas skurstenslaukiem, bumbiera veidā un ar caurumu vidū. Vollija lode svēra labu tiesu vairāk nekā īstā, mana, ko viņš tik augstsirdīgi man atnesa, krietni mazāk. Lai kaut cik salīdzinātu mūsu sasniegumus vienu ar otru un ar laikrakstos atzīmētajiem sacīkšu rezultātiem, nevarējām izgudrot nekā cita, kā sīki gramos un milimetros pārrēķināt attālumus attiecībā pret svaru. Tā bija īsti sarežģīta skaitļošana un vismaz par sevi varu sacīt, ka ja man skolas pēdējos gados izdevās tikt matēmatikā uz kājām, tad tikai pateicoties šīm sporta kalkulācijām, kas man pierādīja nezināmo lielumu un vienādojumu praktisko vērtību.

Kam ir lode, tam ir arī veseris. Mēs iesējām savas bumbiera lodes vajadzīgā garuma stieplēs, piedarinājām roktuļus un griezām ap galvu pēc visiem mākslas likumiem. Tas bija zvērīgs ierocis. Daudz patvaligāks par disku, jo cīkstonim pirms metiena reibinošā ātrumā jāapsviežas ap sevi nevis vienu vien, bet veselas trīs reizes un tad metiena liecinieki dara gudri, paslēpdamies aiz resniem kokiem. Vesera spēks ir baismīgs. Reiz tas man, aizlingojies nevirzienā, iztriecās cauri kaimiņa šķūņa sienai tik viegli, it kā tā būtu no posas. Pēc vesera mešanas mums abiem ilgi sāpēja sastieptās muguras, tā ka vajadzēja šo nozari atmest.

Mana stadiona lepnums bija ierīce augstlēkšanā ar kārti. Divas pabiezas latas stingri ieraktas zemē un tām — lai būtu kur atmetināt pārlēcamo kārtiņu — no vienas vietas izsistas cauri milzīgas sešcollīgas naglas, līdz pat trīs metru augstumam, ko es cerēju sasniegt, pirms nopūs latu zemē ieraktie gali. Tā kā atstarpe no vienas latas līdz otrai bija padevusies pašaura, tad vajadzēja ļoti uzmanīties, lai nolēcienā neuzkristu briesmīgajām, norūsējušām smailēm. Jāatzīstas, ka pirms katra lēciena allaž sajutu mazu sirds drebēšanu. Bambuka kārts, saprotams, nebija, lēcām ar priedes bizuļiem, kas bija smagi un lēcienā dažu labu reizi sālūza. Pēc dažām nelāgām klizmām, Vollijs par fakīrisko kārtslēkšanu jūsmoja vairs tikai mazā mērā un es paliku viens ar savām naglām.

(Turpinājums sekos)

DAŽOS VĀRDOS

Ķīnas valdība uzsākusi cīņu pret opija pīpotājiem. Tā starp citu iekārto īpašas klīnikas šo narkotiķu ārstēšanai. Apgabalos, ko bija okupējuši japāņi, esot mazākais 32 milj. opija pīpotāju.

Vācijā aizliegts liet baznīcu zvanus, tāpēc Brilenā apķīlāts metalls, kas bija sagatavots vairāk tūkstošu jaunu zvanu noliešanai.

Stokholmu piemeklējusi gripas epidēmija. Saslimusi sestā daļa no visiem iedzīvotājiem. Slimība piemeklējusi arī karaļa namu.

Berlīnē atgriezies vienīgais žīdu bērns, kas pēc ieslodzīšanas Aušvicas koncentrācijas nometnē palicis dzīvs.

Friče un Hitlera fotografs Hofmanis notiesāti. Denacifikācijas kāmera Nirnbergā piespriedusi Fričem, ko starptautiskais kara noziedznieku tribunāls attaisnoja, deviņu gadu spaidu darbus. Hitlera fotografs Hofmans Minchenē notiesāts uz 10 gadiem spaidu darbos. Abiem atņemti īpašumi.

Dienvidslavija iesniegusi protestu Anglijas valdībai par to, ka kādā angļu pārvaldītā dienvidslavu kara gūstekņu nometnē pie Neapoles līdz nāvei piekauts dienvidslavu konsulāta darbinieks, kas ieradies tur pārrunāt repatriāciju.

Par neatļautu pasta pārvadāšanu ar gadu cietumā un lielu naudas sodu sodīti četri vācieši, kas mēģinājuši izvest sainīšus un vēstules ar sanitārvilcienu, kas devies uz Berlīni evakuēt bērnus no amerikāņu sektora.

Ogļu trūkums piemeklējis arī Anglijas valdības mitekli, slaveno namu Dauningstrītā 10. Premjērs Etlijs šais dienās nonācis no dzīvokļa otrā stāvā savā darba kabinetā neskuvies. Viņš paskaidrojis, ka ogļu trūkuma dēļ neesot vairs silta ūdens.

Jaunu ekspedīciju uz Everestu rīko grupa angļu. Visi līdzšinējie mēģinājumi sasniegt 8882 m augsto virsotni, augstāko pasaulē, līdz šim bijuši nesekmīgi. Jaunā ekspedīcija būs apgādāta vismodernākajiem palīglīdzekļiem.

Grāmatu diena Vircburgā

Otrajā trimdas gadā, kad tieksme pēc gara vērtībām tāpat kā aizvien pārskan ikdienas dzīves prasījumus, latviešu emigrācijas saime atkal atzīmēja Draudzīgā aicinājuma dienu gan ar sarīkojumiem, gan grāmatu skatēm. Vircburgā šo dienu ievadīja Vircburgas latviešu studentu biedrības rīkotais redaktora Jūlija Druvas interesantais referāts „Draudzīgā aicinājuma 12 gadi." Redaktors, kas pats stāvējis pie Draudzīgā aicinājuma šūpuļa, dzīvi un sirsnīgi atcerējās tā svētīgo atbalsi latviešu izglītības dzīvē un pasvītroja, ka Draudzīgais aicinājums ievadīja plašu inteligences sadarbību ar tautu.

Bagātā, mākslinieka P. Rožlapas gaumīgi iekārtotā grāmatu skatē, varēja vērot, ka, izaugušai laukā no rotātora technikas un tapēšu vākiem, otrā trimdas gada latviešu grāmatai vairs nav jākaunās agrāko laiku izdevumu un labākie mākslas un literatūras mēnešraksti ne tikai saturā, bet arī ietērpa ziņā var stāties blakus agrāko laiku izdevumiem. Daudz telpas veltīts rotētiem nometņu izdevumiem un mūsu pašreizējai trimdas periodikai. Īpašā novietnē skatu saista mūsu tautiešu izdevumi gūstā Beļģijā. Liels dažādībā ir arodnieciskās un mācību literatūras klāsts, kur vārdnīcas brāļi novietotas blakus mechanikas vai radiotechnikas mācības grāmatām. Un citā skates stūrī trimdinieku dārgumi. Tur mēļā zīdā sietas dzejas, noveles un Virzas Straumēni iedzeltenā safjāna vākos. No vietas vietā ceļojot, nereti vienu otru lietu nācies atstāt ārpus čemodāna, lai rastu vietu grāmatai. Un tās līdz pat šim laikam ir paturējušas to savādo dziedinātāju spēku, aizvien sniedzot to, ko mēs tur meklējam.

Rakstnieks P. Ērmanis grāmatu dienas noslēguma referātā pastāstīja par latviešu grāmatas tapšanas gaitām un latviešu izdevēju dzīvi un darbu, ar vieglu humora dzirksti pieskaroties „mērķtiecīgajai" grāmatu sadalei okupācijas laikā.

No jauna trimdā atdzīvojies skaistais paradums, — LKPP un Vircburgas nov. latviešu komiteja bija dāvājusi daudz jauku grāmatu. Daļu saņēma Vircburgas tautskolas un ģimnazijas bibliotēkas, bet arī sekmīgākie audzēkņi aiznesa līdzi mājās katrs par skaistai grāmatai. — Skates laikā nometnes spiestuvē interesentiem technisko grāmatas tapšanas gaitu izskaidroja A. Vanags. S. B.

Kas 1947. g. būs emigrācijas basketbola mestarvienība?

TITULU AIZSTĀVĒS LĪBEKAS „RĪGA"

Šogad jau otro reizi emigrācijas dzīvē risināsies meistarības izcīņa basketbolā. Šis pasākums notiks gan ar lielām grūtībām, bet tomēr iepriekš paredzētā un izstrādātā kārtībā. Amerikāņu un franču okupācijas joslā vienības meistarsacīkstēm jāpiesaka līdz 15. febr. apgabalu basketbola lietu kārtotājiem. Sacensības notiks 4 apgabalos: Hesenē, Vircburgas - Nirnbergas apg., Augsburgas - Memmingenas apg. un Eslingenas — franču joslas apgabalā. Apgabalu meistarsacīkstes jābeidz līdz 23. martam. Katra apgabala 2 labākās vienības kvalificēsies fināla spēlēm un līdz 15. maijam būs zināms amerikāņu joslas meistars, kas spēkosies ar angļu joslas telcamāko vienību, lai izcinītu meistara godu emigrācijā.

Pērn uzvarēja Lībekas „Rīgas" latviešu nometnes vienība. Taču ne bez pūlēm. Jau angļu joslas finālā 18. maijā Lībekā „Rīga" tikko pieveica Detmoldas YMCAs izlasi 30—27, pie kam 1. puslaiks beidzās 17—8 detmoldiešu labā. Tikpat sasprindzināti 16. dec. Lībekā risinājās sacensība ar amerikāņu joslas meistaru Vircburgas YMCAs vienību. Tikai otrajā pēgarinājumā lībekieši beidzot izcīnīja 21—20 uzvaru, un „Rīga" kļuva meistars. Šī vienība, ar izcilu treneri (V. Baumani) un rūdītiem spēlētājiem (Zebelinu, Justu, Hermanovski, Berkoldu uc), nav zaudējusi vēl nevienai citai latviešu izlasei emigrācijā. Lībekas sportisti sagādājuši daudz prieka mūsu trimdiniekiem, kāpēc bija tik sāpīgi lasīt Vircburgas „YMCAs Biletenā" nievājošo aprakstu par Lībekas „rīdziniekiem" pēc pag. g. 15. dec. sacīkstes Lībekā. Bet tas jau nav vienīgais gadījums, ka minētais laikrakstiņš mēģinājis noniecināt to grūto darbu, ko citi, tikai labu domādami, spējuši paveikt.

Visas vienības pašreiz pošas jaunajām meistarības spēlēm. Mūsu Vircburgas sporta korespondents G. Grieze raksta, ka turienes latviešu basketbolistiem neklājas viegli. No YMCAs nav izdevies dabūt pat bumbu. Tagad paši sportisti ziedo naudu ne vien bumbai, bet arī tērpiem un basketbola zābakiem. Spēcīgs basketbola cietoksnis izvērties Darmštatē, kur pulcējušies bij. Detmoldas latviešu basketbolisti. Turienes „Kurses" vienības faktiskais vadītājs G. Meržejevskis mums raksta, ka visa uzmanība veltīta darbam gaidāmai meistarībai. Iepriecina, ka A. Aizstrauts Hanavā un R. Dekšenieks Eslingenā noorganizējuši basketbola tiesnešu kursus. Tie bija tik ļoti vajadzīgi un nepieciešami. Nupat gaidām arī jauno basketbola noteikumu iznākšanu latviskā tulkojumā. Daži speciālisti domā, ka būs pārāk vēlu, ja mūsu meistarības spēles un līdz ar to īstā sezona amerikāņu joslā sāksies tikai martā. Skiet, pret to tomēr nevarētu daudz iebilst, jo vairākās nometnēs ir lielas grūtības ar telpām, bet Dienvidvācijā dzīvojošie latviešu basketbolisti martā jau droši varēs spēlēt zem zilām debesīm un saulē.

Arnolds Šmits

A. VANAGS VIESOJAS VĀCIJĀ

Šajās dienās Vācijā īslaicīgi ieradās futbolists A. Vanags, kas tagad dzīvo Francijā un spēlē „Racing Club Strasbourg vienībā. Vanags ar ģimeni Francijā iekārtojies labi. Viņš domā, ka arī mūsu futbolisti Bebris, E. Freimanis un Ārens droši varētu spēlēt Francijas teicamākās profesionāļu vienībās. Apmeklējis paziņas Eslingenā, Vanags atkal atgriezās Francijā.

Pārdota futbola zvaigzne

PARĪZES „RED STAR" PAR 900.000 FRANKIEM PĀRDOD A. ĀSTONU

Profesionālo futbolistu dzīvē ir arī savas ēnas puses. Franču sporta sabiedrībā pašreiz daudz runā par pārsteidzīgu notikumu ar Alfrēdu Astonu. Parīzes klubs „Red Star," futbolistam pašam nezinot, viņu pārdevis mazai provinces biedrībiņai Angerā. Naudas ziņā darījums nav slikts: „Red Star" vadība saņēmusi 900.000 franku, no tiem 200.000 pienākas Astonam un viņa kārtējais mēneša atalgojums vēl būs 25.000 franku. Franču futbola draugi pieraduši Astonu redzēt 30.000 un pat vairāk skatītāju klātienē, bet tagad viņam jāaiziet dzīvot un spēlēt mazpilsētiņā. Astona negaidito pārdošanu izskaidro ar viņa neiecietību pret „Red Star" vienības sastādītāju. Nav brīnums, ka Parīzē šodien tik daudz runā par šo dēku, jo Astons ir slavenība: 31 reizi spēlējis Francijas izlases sastāvā, būdams arī vienības kapteinis. Bez tam Astons bija vienīgais franču futbolists, kuru kā labās malas uzbrucēju kādreiz ierindoja Eiropas kontinenta vienībā sacīkstei ar Angliju. Bet, ja nu cilvēks reiz dzīvē futbolu izvēlējies par peļņas avotu, tad arī viņš pats viegli var kļūt veikala objekts citiem. Tā šoreiz ir Alfrēdam Astonam.

„SC. Riessersee" uzvar 4-2

Bavārijas meistarvienība ledushokejā „SC. Riessersee" Augsburgā sacentās ar „HC. Augsburg" un uzvarēja 4—2. „HCA" sastāvā spēlēja latvieši Ansons, Blukis, Vedējs, Koneckis, Ritums un Kleinops. Savas izcilās vārtsarga spējas atkal pierādīja Ansons. Teicami darbojās arī Blukis un Koneckis. Ar pēdējā atjautīgu gājienu un ripas raidījumu „HCA" 1. trešdaļā tika 1—0 vadībā. Viesi pārākumu guva tikai spēles beigu posmā, kad viņi, diemžēl, rīkojās nesportiski. Tīši savainoja arī Konecki, kam vajadzēja atstāt laukumu. Skatītāji apmētāja „SC. Riessersee" spēlētājus ar ledus gabaliem un sacensību izdevās pabeigt tikai tāpēc, ka iejaucās kāds amerikāņu kapteinis. Stadions bija laužu pārpildīts.

H. Lazdiņš

Amerikāņu joslas latviešu specigāko basketbola vienību turnīrā, kurā piedalās dažādu apgabalu teicamākie basketbolisti, Augsburgas YMCA sacīkstē Eslingenā uzvarēja turienes YMCAs izlasi 69—56 (36—16). Augsburgiešu teicamākie spēlētāji bija Šulcs un Vītols, bet zaudētāju vidū Ozols.

Lietuviešu populārie šachisti Arlauskas un Tautvaišis dzīvo Dilingenā pie Donavas un startē no Lauingenas vācu šacha kluba, kas gūst teicamas sekmes Švābijas meistarsacīkstēs vienību konkurencē.

Bijušais smagā svara pasaules meistars boksā Džene Tenejs, kas savā laikā no ringa aizgāja neuzvarēts, izraudzīts par direktoru prezidenta Trumena nodibinātajā ASV fiziskās audzināšanas nacionālā komitejā.

Eiropas meistarsacīkstēm ātrslidošanā 6. un 7. febr. Stokholmā pieteikti arī 4 PSRS reprezentanti.

Austrālijas jaunais meistars tenisā ir D. Pells. Viņš ļoti intrigējošā fināla spēlē, kas sacīkstēs sidnejā ilga 2 st. 40 min., uzvarēja austrāliešu Devisa kausa vienības slaveno dalībnieku Dž. Bromoviču 4—6, 6—4, 3—6, 7—5, 8—6.

Visā Eiropā „melnais tirgus"

Kopš 30 gadu kara laikiem Eiropas saimnieciskā dzīve vēl nekad nav bijusi tik chaotiski sajaukta un neskaidra kā tagad. Ne vien Eiropas, bet pat visas pasaules saimniecība izsista no ierastajām sliedēm tik lielā mērā, ka grūti pateikt, ar ko cilvēks cilvēkam var samaksāt par mantām vai pakalpojumiem.

Naudas nevērtības problēma nav akūta Vācijā vien. No visām Eiropas valstu valūtām starptautiskajos tirgos īsti droši kotējas tikai Šveices franks, kas ieņem otru vietu aiz dolara. Arī Kanādas dolars kopš pag. g. jūnija devalvēts uz to pašu vērtību kā ASV dolars, un arī reālā pirktspējā abi dolari ir līdzīgi. Angļu mārciņa līdz karam bija tik pat droša kā dolars un zelts, bet tagad mārciņa šo stāvokli zaudējusi un, kā ziņo „Daily Mail," pat pašā Anglijā spekulanti maksājot mārciņu sterliņu par trim dolariem, lai gan oficiāli par vienu mārciņu vajadzētu dabūt drusku vairāk kā četrus dolarus.

Bet vēl drošāka un katrā ziņā vairāk izplatīta visās posta piemeklētās zemēs kļuvusi jaunā valūta" — cigarete. Angļu un amerikāņu laikraksti atzīst, ka pagājušā kara laikā pasaule tikusi pie jaunas atziņas: „Par cigaretēm visur var nopirkt visu!" Kādā oficiālā UNRRAs ziņojumā, kas publicēts pag. g. decembra beigās, konstatēts, ka kopš 1943. g. cigaretes kļuvušas visizplatītākās melnā tirgus preces pasaulē. Itaļu laikraksti tagad katru dienu blakus biržas kursiem iespiež arī ziņas par dažādo cigarešu cenām melnā tirgū. Tās rāda, ka, salīdzinot ar 1938. g., oficiālās cigarešu cenas Italijā cēlušās apm. 20 kārtīgi, bet spekulatīvās cenas 38 kārtīgi. Pašu itaļu cigaretes, kas 1938. g. maksājušas 1,7 liras, tagad melnā tirgū maksājot 80, bet amerikāņu cigaretes 130 liras. Itaļu strādnieks mēnesī pelna ap 9000 liru, bet amerikāņu karavīra viena mēneša cigarešu deva melnā tirgū maksā ap 12.000 liru.

Franču sievietes, kas nesen ieguvušas vēlēšanu tiesības, tagad sīvi cinās par sieviešu tiesībām pīpot — resp. saņemt cigaretes. Gandrīz katra franču ģimene cenšas izbalansēt savu budžetu ar cigarešu pārdošanu. Visvieglāk populāritāti iegūst tie politiķi, kas sola atcelt tabakas ierobežojumus.

Visplašākos apmēros tomēr spekulācija vispār un it sevišķi spekulācija ar cigaretēm uzplaukusi Vācijā. Pēc amerikāņu aprēķiniem Berlinē un amerikāņu okupācijas joslā Vācijā ieved cigaretes apm. 3000 dolaru vērtībā. Melnā tirgū to vērtība atbilstot 360.000 dolariem jeb vairāk kā miljonam ik pa trim dienām. Peļņa esot 120 pret vienu. Lai ierobežotu spekulāciju, armijas vadība Berlinē atļāvusi iekārtot maiņas centru, kur atļauts mainīt cigaretes pret citām mantām. Vienu kartonu (10 paciņas) cigarešu šai centrā vērtē 45 punktu. Radio aparātu tai pašā centrā vērtē 300—500 punktu. Leikas foto aparātu — 1500—2000 p., sudrablapsu kažoku 300—600, Meisenes servīzi — 500 p. Ar 1000 paciņām cigarešu Berlinē varot iemainīt pilnīgu dzīvokļa iekārtu.

Lai arī ne tik lielā mērā, tomēr melnā tirdzniecība pastāv arī gandrīz visās citās Eiropas zemēs. Pat Šveicē, kur pārtikas netrūkst, drēbes ļoti dārgas. Tūrists var Šveicē dzīvot labi, ja spēj izdot ap 25 angļu mārciņu vai 100 dolaru nedēļā. Londonā tie paši prieki maksā gandrīz divtik dārgi. Par pudeli viskija Londonā maksā 5 mārciņas, bet to iegūt tomēr ļoti grūti. Ar pārtiku Anglijā spekulē maz, bet zeļ neatlauta tirdzniecība ar drēbēm. Parīzē var lepni nodzīvot vienu nedēļu par apmēram 37 mārciņām. Oficiālais kurss ir: 1 dolars — 120 franku, bet par dolaru dod 360 franku un vēl vairāk. Vājas kvalitātes virieša uzvalks tomēr maksā ap 200 dolaru, svārki 100—150 dolaru, zīda zeķes 6 dolari.

Vīnes restorānos var paēst par apm. 40 dolariem nedēļā, bet dzērieni dārgi un slikti. Kurpes melnā tirgū maksā 50 dolaru. Pirms gada spekulanti maksāja par dolaru 150 šiliņu, tagad kurss nokrities uz 55—60 šiliņiem, bet oficiālais kurss ir 10 šiliņu. — Ungārijā lēts virlešu uzvalks maksā 40 dolaru, sieviešu vilnas tērps tikpat. Viesnīcas istaba ar vannu maksā 3—8 dolaru, bet viesiem jāpiemaksā vēl 69 proc. par apkalpošanu, apkurināšanu, nodokļiem uc. Itālijā nekvalificēti strādnieki pelna 8000—10.000 liru mēnesī, kvalificētie — līdz 20.000, valsts ierēdņi 20—35.000. Pusdienas restorānā maksā 700—1300 liru.

Samērā stabila šķiet Beļģijas un Holandes saimniecība, bet arī tur vēl spekulē ar dolariem. Holandē par dolaru maksā 7 reizes vairāk par oficiālo kursu, bet Beļģijā tikai drusku vairāk kā oficiālo. Visu to ziņo laikraksts „Daily Mail" un nav iemesla šīm ziņām neticēt.

„Ak, tētīt, man pilnīgi galva griežas! Visu dienu spiest pogas, pārslēgt kloķus, izslēgt un ieslēgt — to jau cilvēks ilgi nevar izturēt..."

Grāfa Čano dienas grāmata

FAŠISTISKĀS ITALIJAS ĀRLIETU MINISTRA, MUSOLINI ZNOTA GRĀFA GALEOŠO ČANO DIENAS GRĀMATAS PIEZĪMES PAR KARU, DIPLOMĀTIJU UN STARPTAUTISKIEM NOTIKUMIEM NO 1939. G. 5. JANVĀRA LĪDZ ČANO NĀVEI 1943. G. 23. DECEMBRĪ.

(11. turpinājums)

1940. g. 22. novembrī — Musolini gatavo atbildi Hitlera vēstulei. Pārlasīdams to, viņš aptvēris tās nozīmi. „Viņš patiesi sit man pa pirkstiem," duče secina. Atbilde ir īsa un vēsa. Viņš pieņem Hitlera militāros un politiskos priekšlikumus.

1940. g. 26. novembrī — Badoļo pēc sarunas ar duči iesniedzis atlūgumos.

1940. gada 30. novembrī — Ministru padomes sēde. Musolini vērš dažus smagus triecienus pret Badoļo kara vadību. Dučes teze ir šāda: Badoļo ne vien piekritis, bet pat bijis sajūsmināts. Jautājuma politiskā puse paveikta perfekti, militārais izpildījums nav izdevies. „Stāvoklis ir nopietns," teica duče. „Tas var kļūt pat drāmatisks."

1940. g. 4. decembrī — Musolini izsauc mani uz Venecijas pili. Sastopu viņu tik neapmierinātu kā vēl nekad. Viņš saka: „Citas izejas vairs nav. Tas ir grotesks absurds, bet tomēr fakts. Mums ar Hitlera palīdzību jālūdz pamiers." Tas nav iespējams. Es drīzāk iešaušu sev lodi galvā nekā zvanīšu Ribentropam. Vai tas iespējams, ka esam sakauti?

1940. g. 6. decembrī — Konference ar maršalu Milchu, kas raudzījās mierīgi un optimistiski uz visparējo stāvokli, kā arī uz Grieķijas situāciju. Hitlera vēstule, ko viņš atvedis, arī ļoti atšķiras no tās, ko viņš atsūtīja no Vīnes. Albānijas notikumi tikko pieminēti, to uzskata par drošī atrisinātu, par sīku epizodu lielajā ainā, kur perspektīves labas. Viss tas lielā mērā atvieglina duči.

1940. g. 10. decembrī — Ziņas par uzbrukumu pie Sidi Barani nāk kā pērkona grāviens. Sākumā lieta neskiet tik nopietna, bet sekojošās telegrammas no Graciani apliecina, ka patiešām esam sakauti. Musolini ļoti mierīgs. Gandrīz liekas, ka notikušais nemaz neattiecas uz viņu, jo viņu nodarbina tikai Graciani prestižs.

Hitlera runa radīja sliktu iespaidu. Tā ir vairāk defensīva nekā ofensīva, un jūtams, ka Italija spēlē ļoti sekundāru lomu.

1940. g. 11. decembrī — Lietas Lībijā patiešām ļoti sliktas. Četras divīzijas jāuzskata par iznīcinātām, un Graciani nesaka nekā par to, ko viņš varētu darīt trieciena atvairīšanai.

1940. g. 13. decembrī — Apmeklēju Musolini un sastopu viņu ļoti satriektu. Man nav viņam ko teikt, bet vēlos pierādīt, ka vairāk kā jebkad esmu ar viņu. Viņš saprot, kā valsts jutīsies pēc trieciena, un uzklausa manus ieteikumus darīt kaut ko, lai paceltu tautas morāli. Mums jārunā uz itaļu sirdīm. Mums jāliek viņiem saprast, ka uz spēli likts nevis fašisms, bet gan mūsu zeme, mūsu tēvu zeme, mūsu visu zeme, kas stāv pāri cilvēkam un laikam un nogrupējumiem.

1940. g. 15. decembrī — Sastopu duči mierīgu, bet sašutušu par Graciani, kas atsūtījis garu taisnošanās telegrammu, kurā pārmet ducem, ka tas lāvis saviem militāriem līdzstrādniekiem Romā sevi pievilt. Musolini nolasa to man un saka: „Te ir vēl viens, uz kuru nevaru dusmoties tāpēc, ka nicinu viņu." Duče joprojām tic, ka angļu uzbrukumu var apturēt Dernas priekšā.

Arī Albānijā notikusi atkāpšanās, ko Kavalero uzskata par mazvērtīgu, jo tā ienaidniekam dodot tikai stratēģisku ieguvumu.

1940. g. 25. decembrī — Ziemsvētki. Duče drūms un atkal runā par stāvokli Albānijā. Viņš, liekas, nogurušāks kā parasti, un tas mani ļoti skumdina. Dučes enerģija šai laikā ir mūsu svarīgākais balsts. Viņš vairs neuzticas Kavalero. Viņš saka, ka tā optimisms ir līdzīgs tāda cilvēka ziedošanai, kam bail vienam palikt tumsā.

1940. g. 31. decembrī — Kavalero pa radio noraidījis vēstules norakstu, kurā lūdz atļauju sākt ofensīvu gar piekrasti. Tas ir kā aicinājums zaķim nākt skrieties. Neviens tik ļoti nekoda lūpas kā duče, kam uzspiestās ofensīvas dēļ bija jārij viens rūgts piliens pēc otra.

1941. g. 5. janvārī — Kopš pulksten četriem vakar pēc pusdienas Bardijas radio klusējis. Mēs zinām tikai to, ko varam izlobīt no angļu radio ziņām. Mūsu spēku pretestība bijusi īsa — tikai dažas stundas. Un ieroču tomēr netrūka. Kāpēc cīņa vairs neturpinājās?

Telegrafēju Alfjeri, lai vienojas par Hitlera un Musolini tikšanos kaut kad starp divpadsmito un deviņpadsmito. Līdz šim Musolini bija tam pretojies. Viņš negribēja satikt Hitleru pēc daudzajām neveiksmēm, kamēr vismaz dažas nebūs atkal par labu grieztas.

1941. g. 10. janvārī — Abu šefu sastapšanās nolemta deviņpadsmitā Berchtesgadenā. Musolini ir lieliskā omā tāpēc, ka gaisa un jūras kauja, kas attīstās Sicilijas šaurumā, veicas labi. Viens angļu lidmašīnu bazes kuģis un divi iznīcinātāji deg.

1941. g. 11. janvārī — Vakardienas ziņas par gaisa un jūras kauju varbūt bija pārspīlētas. Vēl nevaram pateikt, vai angļu bazes kuģis nogremdēts vai nē. No otras puses saņemam nē visai labas vēstis par notikumiem Albānijā. Pretestības valnis, slavenais valnis, uz ko esam gaidījuši septiņdesmit dienu, joprojām nav izveidots.

1941. g. 18. janvārī — Izbraucam uz Zalcburgu. Musolini ierodas vīlcienā nervozs un dusmīgs. Viņu satriekušas ziņas no Albānijas. Atkal esam saņēmuši spērienu, pametuši gūstekņos ienaidniekam. Nopietnākais tas, ka to starpā ir arī „Toskaņas vilki," divīzija, kurai labs reputācija un lielas tradicijas un no kuras bijām daudz cerējuši. Duče runā par to gari. Viņš atkārto savas pesimistiskās domas par armiju un Itaļu tautu.

(Turpinājums sekos)

Sludinājumi

Gēstachtas Edmundstāles tbc slimnīcā 21. janv. pēc ilgas slimošanas un grūtām ciešanām miris

JĀNIS SAVIELIS,

dz. 1910. g. 3. jūl. Bilskas pag.

Apbedīts 25. janv. Spākenbergas-Waldfriedhofa kapos.

Viņu mīļā pieminā paturēs

Edmundstāles slimnīcas latvieši

Ārkārtīgi lielā pieprasījuma dēļ

SKATU ALBUMU „LATVIJA"

iespiež par jaunu, papildinot ar vācu tekstu. Cena ar piesūtīšanu RM 10.80. Pasūtinājumus lūdz izdarīt vēlākais līdz 23. II.

Ar 12. II. sāks izsūtīt alb. „Latvija" grezno izdevumu (uz vāka valsts ģērbonis 6 krāsās). Cena ar piesūtīšanu RM 14.—.

Dabūjama Latvijas adm. karte (krāsās) ar Rīgas un Liepājas plāniem. Cena RM 2.30 un 70 pf. sūt. Izd. **Jānis Liepiņš,** (14a) Esslingen/Neckar, Plochinger Str. 17. 53

Bij. kurelleti **kapt. Mucenieku** un bij. kar. **Evaldu Ozolu, Edgaru Žuburu** un **Jūliju Teteri** no Cirgaļu pag. meklē **E. Pedraudze:** (20) Bad-Münden (Deister), British Hospital. 55

Par bij. gaisa spēku izp. **Alfrēdu Motti,** dz. 1927. g. Pociema pag., l. ziņot brālim **Jānim Mottem** š. av. kantori. 54

Otto un **Osvaldu Groskopu** no Auces un **Arnoldu Miezi** no Biriņiem meklē **Pauls Groskops:** (13b) Traunstein, Obb., Hohe Kreuz Str. 2. 52

Radus, draugus un paziņas meklē **Zinaida Antmane** dz. Skarnelis: (17a) Mannheim, Nebenius Str. 9—6, Latvian DP Camp. 50

Rasmu Zembergi no Mēmeles meklē **Otīlija Šteinberga** no Aiviekstes pag.: (17a) Mannheim, Nebenius Str. 3—3, Latvian DP Camp. 51

Par bij. kar. **Vidvudu Garjāni** (44 g. IV. otrā pusē bijis Neibrandenburgas apkārtnē) lūdz ziņot vecākiem: **M. Garjānim,** (14) Nürtingen, Württ., Friedrich Str. 34. 33

Par **Tālivaldi Dzirnekli** no Rīgas dz. 2. XI. 1921., bijis 44./45. g. Stuthofas konc. nom., ziņas lūdz māsa **M. Ozola:** (13b) Fischbach b. Nürnberg, DP Centre. 34

Teodoru Gagaini no Jaungulbenes, kas 1945. g. pavasarī bija Tiringā, Smolnas lazaretē, vēlāk Gērā, meklē **Anna Pelsis:** (13a) Ansbach. Hindenburg Post. 49

Andreju Melderi no Rīgas - Daugavgrīvas (pēdējās ziņas no Dancigas — Langfūras 8. 9. 45) meklē sieva **Vilma Melderis:** (23) Essern über Uchte, Lettenlager „Venta". 48

Par plkv. **Rucela** lid. vien. bij. kar. **Herbertu Vārpiņu,** dz. 1922. 8. IV., pēd. ziņas no Königsbergas 45. I., ziņas l. brālis **Edgars Vārpiņš:** Hacksta, Vreten, Sundbyberg — Stockholm, Sverige. 44

Banku darb. **Valiju Arenti,** dz. Rīgā, meklē māsa **Lilija Veisinkops:** Ingolstadt, Auf der Schanz 5. (13b). 49

Rūdolfs Liepiņš no Rīgas, dz. 1922. g. 13. V, meklē radus, draugus un paziņas. Rakstīt Memmingen, DP Camp, Fliegerhorst, Bl. 8—7. (13b). 43

Virskonduktors **Jāzeps Mikulāns** no Zemgales st. meklē radus un paziņas: Diepholz, Bahnhof-str. 34, Prow. Hannover. (23). 28

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks.), maksā RM 5.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM 4.— mēnesī par eksemplāru. Sludinājumu maksa: MR 2.— par vienslejīgu iesniedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi līdz 4 rindām — RM 4.—, garāki par 4 rindām pēc parastā tarifa.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b), Günzburg/D., Bürgermeister - Landmann - Platz 7.